

NATURVÄRDESINVENTERING

Enåns Dalgång, Orsa Kommun

Mylia Natur
2025

Omslaget: Bilden är tagen den 8 oktober från gångbron i västra delen av inventeringsområdet där det finns en kanjon som är 22 meter djup och 30 meter bred. Foto: Bengt Oldhammer, gäller samtliga bilder om inte annat anges.

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Bildkavalkad längs Enån från Trunna till Slättbergsbadet.....	4
Bakgrund och uppdrag.....	13
Metod och genomförande	14
Äldre uppgifter från området.....	17
Resultat.....	23
Översiktlig beskrivning av inventeringsområdet.....	23
Naturtyper	27
Berg och sten	27
Naturlig gräsmark	27
Skog och buskmark.....	27
Antropogen terrester miljö.....	27
Vattendrag.....	28
Antropogen limnisk miljö.....	28
Naturvårdsarter.....	28
Rödlistade arter, signalarter, E-arter, fridlysta växter	28
Fridlysta fåglar.....	29
Typiska arter	31
Invasiva arter	31
Kommenterad lista över naturvårdsarter och mindre vanliga arter	31
Lavar - en inventering av Janolof Hermansson.....	39
Bilder på några arter i Enådalen.....	49
Naturvärdesbiotoper	58
Enåns dalgång.....	58
Sydöstra delen.....	58
Slättbergsdammen.....	58
Infart P-plats Trunna	59
Litteratur och webbsidor	60
Bilaga 1. Bilder.....	62
Bilaga 2. Artförteckning – alla fynduppgifter under 2025	78
Bilaga 3. Artförteckning – alla fynduppgifter fram till 2025	89

Sammanfattning

Under 2025 utfördes på uppdrag av Orsa kommun en naturvärdesinventering av Enåns dalgång med metodiken i svensk standard (SS 199000:2023). Området är drygt 20 hektar stort och har en säregen geologisk historia och en fascinerande geomorfologi med många spår efter senaste istidens avsmältning.

Dalgången utgör en del av det så kallade Trunnadeltat. Där avsatts stora mängder med isälvssediment med en mäktighet av tio meter. Den upp till 150 meter breda och 20 meter djupa ravinen skär genom deltamaterialet. I södra delen finns en kanjon med branter av röd porfyrit. Strax nedanför denna trånga passage finns i sydligaste delen en väl synlig kalkstensformation. Högsta kustlinjen (HK) i dalgången är något omtvistad men går upp till ungefär halva dalgången - 212 meter över havet.

Botanister besökte Enån redan i början av 1900-talet då fynd gjordes av ormbunken finbråken som bara finns på några få lokaler i Dalarna. De senaste 40 åren har Enåns dalgång på flera olika sätt uppmärksammats för sina höga naturvärden och sällsynta arter. Inom inventeringsområdet har minst 94 rödlistade arter och signalarter påträffats. Därtill kommer fynd av mindre vanliga eller sällsynta arter. Janolof Hermansson hittade många nya arter av lavar i området under några besök 2025.

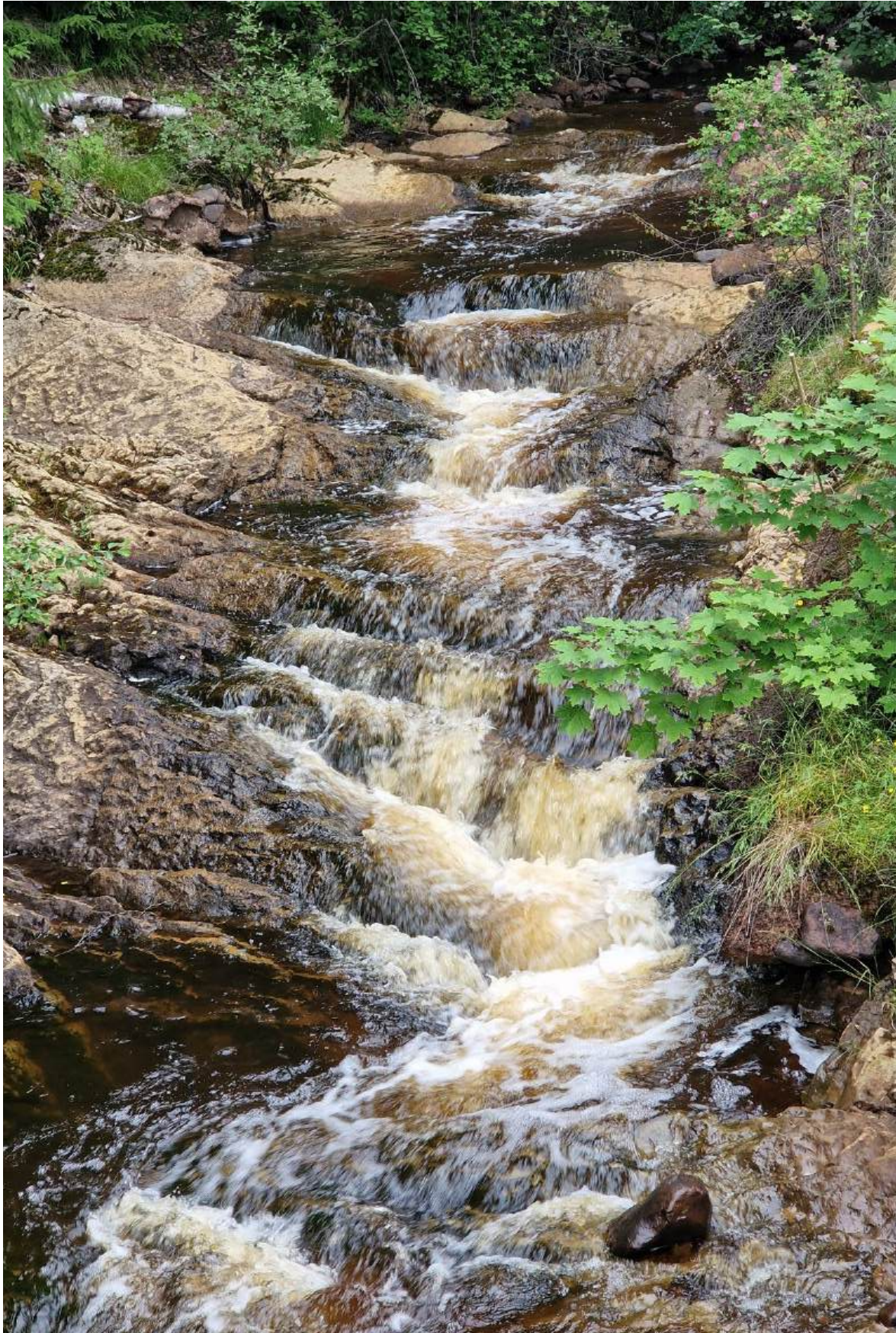
Mängden död ved av lövträd och barrträd är stor i nästan hela området. Det finns mängder av små nischer för olika arter på exempelvis ved, bark, blottad jord, rasmarker, stenar och klippor. Därtill kommer vattenfall och forsar med stänkbzoner, källflöden och svämskog. I en tid med ökad uppvärmning är sådana fuktiga miljöer särskilt värdefulla för många arter. Fynden av marklevande svampar som är rödlistade är till stor del knutna till Trunnadeltats isälvssediment och många är kalkkrävande. De rödlistade svampar som är knutna till död ved finns för närvarande i huvudsak på södra sidan av dalgången.

Enligt EU:s habitatdirektiv utgörs områdets naturtyp i huvudsak av "närlingsrika granskogar" (EU-kod 9050) som är en mycket ovanlig miljö i Orsa. På de mer magra högre belägna markerna i öster tillkommer i viss mån "västlig taiga" (EU-kod 9010). Merparten av dalgången har naturvärdesklass 2, dvs högt naturvärde och högt artvärde, på gränsen till högsta naturvärde. Biotopvärdet är högt och delvis mycket högt. Som helhet är bedömningen att dalgången ändå inte kommer upp i naturvärdesklass 1, alltså högsta naturvärde. Orsaken till det är att dalgången är påverkad av mänsklig aktivitet under lång tid.

Tidigare var Enåns dalgång oundgänglig för befolkningen som kraftkälla. Längs Enån på den korta sträckan från Slättberg ner till Orsajön fanns som mest 30 stycken skvaltkvarnar. Det fanns dessutom i ett senare skede två sågverk. Idag uppskattas det välbesökta området för sin vackra natur med forsande vatten. Det finns också ett spektakulärt vattenfall samt en badplats i Slättberg. Dalgången har många stigar och är mycket välbesökt under barmarkssäsongen.

Bildkavalkad längs Enån från Trunna till Slättbergsbadet

Figur 1. Enån forsar fram över kalkstenshällarna i inventeringsområdets västligaste del i Trunna. Kalken är ett minne av meteoritnedslaget för 360-380 miljoner år sedan.

Figur 2-3. Här rinner Enån genom ett lager med kalksten i lövsprickningstid (5 maj). Nedre bilden är tagen i Trunna där stigen passerar en skog med en mycket rik förekomst av blåtry samt en del kanelros och mängder av död ved med bland annat rosenticka (28 juni). Blåtry är spridd i dalgången liksom skogstry (förr kallad bentry).

Figur 4-6. En bit uppströms finns en kanjon med röd porfyrit. Nedre bilden är en sidofåra som översvämmas vid hög vattenföring. Gråal, hägg och rönn dominerar. Figur 6 på följande sida visar en brant som är beklädd med träjon, stensöta, stenbräken och olika mossor.

Figur 7-8. Blöta kärr med örtrik flora, däribland finbräken som är en mycket exklusiv ormbunke i Dalarna. Den rapporterades i dalgången redan för mer än 100 år sedan och finns fortfarande kvar. I Artportalen har alla förekomster från inventeringen rapporterats med koordinater, antal exemplar och flera miljöbilder.

Figur 9-10. Mängder av döende och döda träd som står och ligger. De är viktiga för många insekter, svampar, fåglar, mossor och lavar. Södra sidan ovan och norra sidan nedan.

Figur 11-12. Det finns flera stigar i området. På bilden ses stigen på norra sidan av dalgången. Tydliga skyltar finns på flera platser och besökarna är många.

Figur 13-14. Enåns vattenfall efter 55 mm regn 2-3 juli 2025. Nedan Slättbergsbadet.

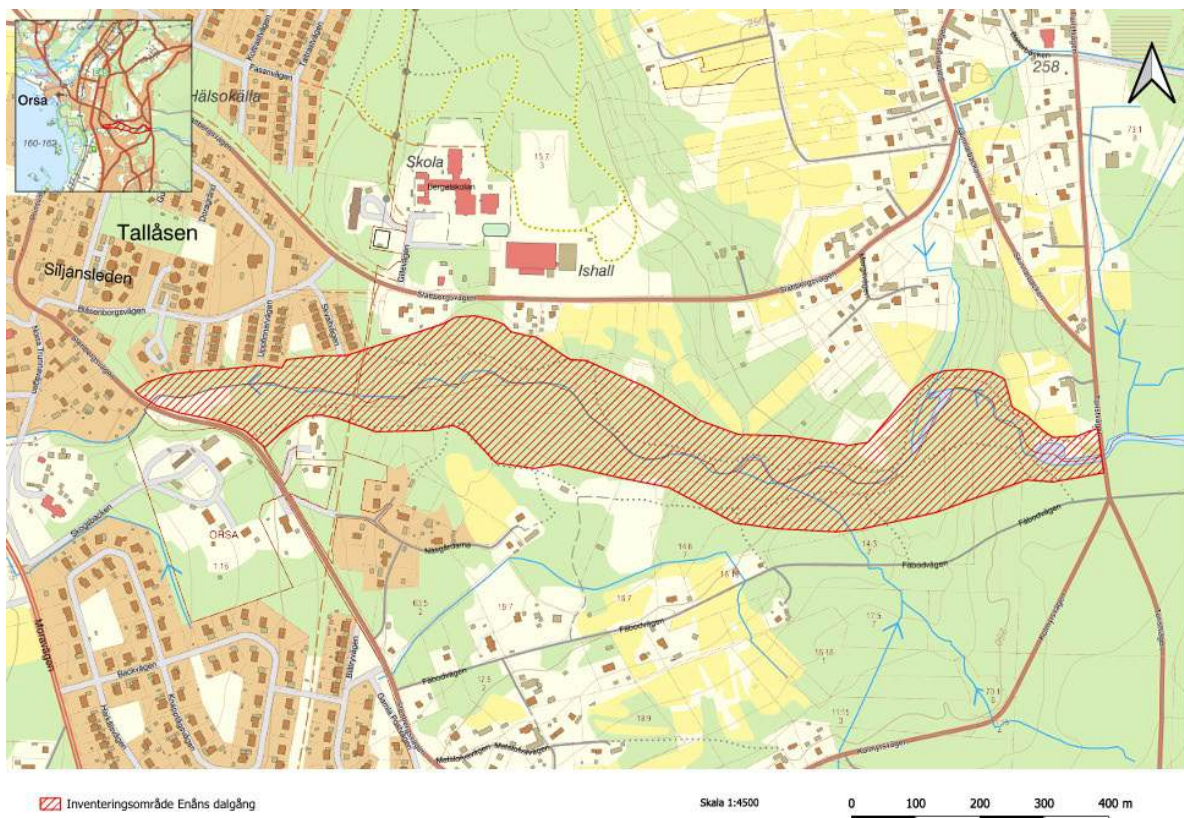
Bakgrund och uppdrag

På uppdrag av Näringsliv- och samhällsbyggnad, Orsa kommun, inventerades Enåns dalgång mellan Slättberg och Trunna (figur 15) mellan maj och till början av oktober 2025. I uppdragsbeskrivningens framhålls bland annat att:

Enåns dalgång har under lång tid uppmärksammats som ett viktigt närrekreationsområde och ett flertal utredningar har genomförts där natur- och friluftsvärdena uppmärksammats. Som exempel kan nämnas Generalplan för Enån, utredning av FFNS Landskapsgrupp beträffande friluftslivet samt Naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

Orsa kommun har under många år arbetat med att bilda naturreservat i området och har erhållit statsbidrag vid flera tillfällen för markinlösen, intrångsersättningar, förrätningskostnader med mera. Efter ett antal års inaktivitet har nu Orsa kommun återupptagit arbetet med reservatsbildning för Enåns dalgång.

För att kartlägga naturvärdena i området ska en naturvärdesinventering utföras enligt SIS standard 199 000. Om inventeringen visar på naturvärden ska dessa dokumenteras. I inventeringen ingår att titta på rapporterade fynd i Artportalen och se om de kan återfinnas.

Figur 15. Inventeringsområdet markerat med röd streckning. Det ligger mellan bron i Slättberg vid Turistvägen i öster och bron vid Stenbergsvägen i Trunna i väster.

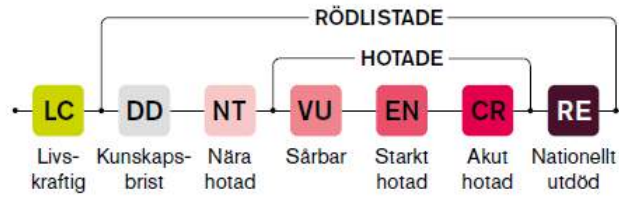
Metod och genomförande

En naturvärdesinventering med detaljeringsgraden medel utfördes i enlighet med metodiken i svensk standard (SS 199000:2023). Det innebär en minsta karteringsenhet på 0,1 hektar (1000 kvadratmeter). Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera värdefulla naturvärdesbiotoper (tidigare benämnda naturvärdesobjekt) för biologisk mångfald eller artförekomster. En naturvärdesinventering innehåller en beskrivning av de olika naturtyper och biotoper som ingår i inventeringsområdet.

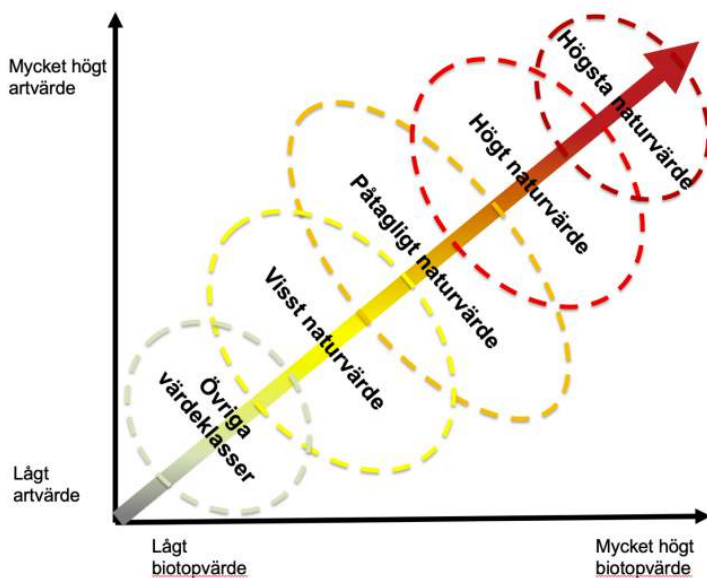
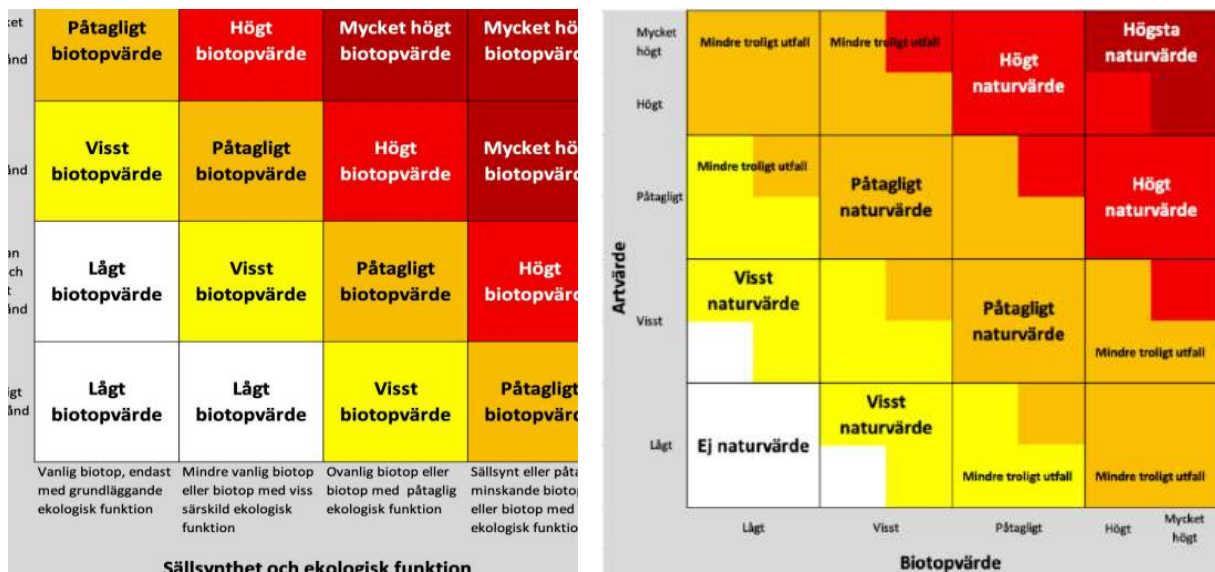
Om en naturvärdesbiotop påträffas naturvärdesklassas den från 1–4 (figur 16). Bedömningen sker i första hand utifrån förekomsten av naturvårdsarter (figur 17), som i 2023 års standard går under termen värdearter. I praktiken handlar det främst om rödlistade arter (figur 18) och signalarter. Lika viktigt som arter är biotopkvaliteter, exempelvis naturlighet, strukturer, störningsregimer samt kontinuitet. I bedömningen ingår att jämföra inventeringsområdet med liknande miljöer i det omgivande landskapet och regionen. Artrikedom höjer naturvärdet (figur 19–21).

Högre naturvärde		
Naturvärdesbiotoper	<p>Högsta naturvärde Naturvärdesklass 1</p>	<p>Mycket stor särskild betydelse för biologisk mångfald</p> <p>Omfattar biotoper som har god överensstämmelse med ett referenstillstånd för naturliga ekosystem. Innehåller mycket goda livsmiljöer för naturvårdsarter och nästan alltid med inslag av rödlistade och hotade arter. Områden med högsta naturvärde är särskilt viktiga värdekärnor för biologisk mångfald i en nationell och regional grön infrastruktur. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.</p>
	<p>Högt naturvärde Naturvärdesklass 2</p>	<p>Stor särskild betydelse för biologisk mångfald</p> <p>Omfattar biotoper som har väsentliga kvaliteter, typiska för naturliga ekosystem. Innehåller goda livsmiljöer för naturvårdsarter, ofta med inslag av rödlistade och hotade arter. Områden med högt naturvärde är värdekärnor för biologisk mångfald i en nationell och regional grön infrastruktur. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.</p>
	<p>Påtagligt naturvärde Naturvärdesklass 3</p>	<p>Påtaglig särskild betydelse för biologisk mångfald</p> <p>Omfattar biotoper som har typiska kvaliteter för naturliga ekosystem men som kan vara delvis påverkade eller saknar längre kontinuitet och därför inte uppfyller kriterier för naturvärdesklass 1 eller 2. Innehåller oftast livsmiljöer för naturvårdsarter. Bidrar till en nationell och regional grön infrastruktur för biologisk mångfald. Den totala arealen av dessa områden har särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha stor särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har brist på biologisk mångfald.</p>
Visst naturvärde		
	<p>Visst naturvärde Naturvärdesklass 4</p>	<p>Viss särskild betydelse för biologisk mångfald</p> <p>Omfattar biotoper med vissa kvaliteter av betydelse för biologisk mångfald. Kan innehålla livsmiljöer för naturvårdsarter. Bidrar till grön infrastruktur för biologisk mångfald åtminstone på lokal nivå. Den totala arealen av dessa områden har viss särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har brist på biologisk mångfald.</p>

Figur 16. Skyddsvärda miljöer klassas i fyra klasser enligt svensk standard 2023.

Figur 17–18. Begreppet naturvårdsarter åskådliggörs i figuren till vänster. Naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Rödlistade arter och signalarter är viktigast vid en naturvärdesbedömning. Skyddade arter inbegriper fridlysta arter som exempelvis fåglar, orkidéer, grodor och några få svampar och lavar. Figuren till höger visar hur rödlistade arter delas in i olika kategorier.

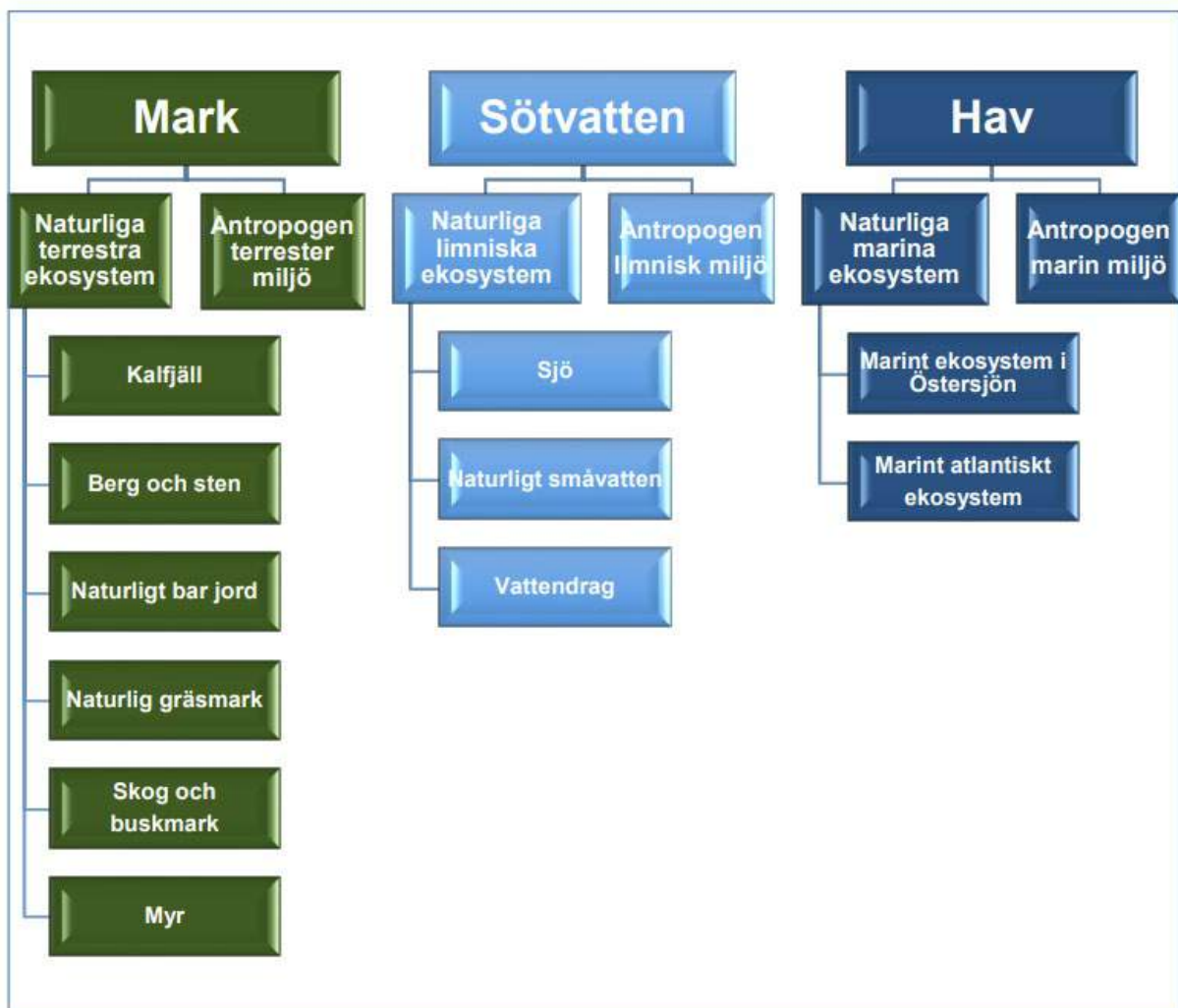

Figur 19–21. Biotopvärde och naturvärde bedöms utifrån flera parametrar enligt svensk standard 2023. Enåns dalgång har högt naturvärde.

Beskrivning av olika naturtyper (figur 22) redovisas översiktligt med text och bilder. Alla naturvårdsarter som hittades registrerades i Artportalen, liksom diverse andra arter. Sökning efter tidigare kända fynd av arter gjordes i Artportalen. I Skogsstyrelsens Skogens pärlor inhämtades information om naturvärden i undersökningsområdet och ortofoton från 1960, 1975 och idag studerades. Naturvårdsverkets nya skikt med kontinuitetskog från juni 2023 studerades också.

Smartphone och gps användes under inventeringen. Arter lades vanligen in direkt i fält via <https://rapportera.artfakta.se/>. Området besöktes vid ett stort antal tillfällen då området ligger nära undertecknads bostad. I Artportalen framgår det vilka dagar området inventerades från maj till början av oktober. I Artportalen finns också ett stort antal bilder på arter som påträffades, och för finbräken dessutom miljöbilder på växtplatserna.

Janolof Hermansson utförde en specialinventering av lavar och hans resultat redovisas under rubriken Lavar.

Figur 22. Indelningen av naturtyper enligt svensk standard 199000:2023.

Äldre uppgifter från området

Länsstyrelsen Dalarna har i sitt Naturvårdsprogram för Kopparbergs län (Ryneus 1988 sid 183-184) endast nämnt Enåns frodiga växtlighet med några sällsynta växtarter i samband med beskrivningen av det större landskapet "Stackmora, Slättberg och Oljonsbyn-Holen".

I Artportalen finns ett stort antal fynd inlagda som visar områdets höga kvaliteter. En sökning i Artportalen gjordes i april 2025 vad gäller rödlistade arter, signalarter och arter i Fågeldirektivets bilaga 1. Totalt drygt 60 arter varav 40 rödlistade med tolv hotade (bilaga 3) arter hade rapporterats fram till starten av denna inventering enligt listan nedan. Siffrorna till höger i sammanställningen nedan anger antalet gånger arten rapporterats. För en jämförelse med inventeringen 2025, se bilaga 2.

Många rapporter, främst de äldre, är ganska opreciserade och kan vara angivna med plusminus en kilometer. Ju nyare fynd desto högre träffsäkerhet som en följd av att allt fler använder gps och mobiltelefoner med gps.

Trådfräken	Equisetum scirpoides		2
	Cystopteris montana		5
Finbräken	Paris quadrifolia		1
Ormbär	Goodyera repens	VU	3
Knärot	Neottia ovata		1
Tvåblad	Actaea spicata		2
Svart trolldruva	Hepatica nobilis		4
Blåsippa	Chrysosplenium alternifolium		2
Gullpudra	Ulmus glabra	CR	1
Skogsalm	Viola rupestris subsp. rupestris	NT	1
Vanlig sandviol	Viola selkirkii	NT	7
Skuggviol	Circaea alpina		4
Dvärghäxört	Daphne mezereum		1
Tibast	Moneses uniflora		1
Ögonpyrola	Hypochaeris maculata	NT	2
Slätterfibbla	Plagiomnium medium		1
Bågpraktmossa	Hylocomiastrum umbratum		2
Mörk husmossa	Crossocalyx hellerianus	NT	1
Vedtrappmossa	Chaenotheca brachypoda		1
Gulnål	Bryoria nadvornikiana	NT	1
Violettgrå tagellav	Ramalina sinensis	NT	1
Småflikig brosklav	Scytinium teretiusculum		1
Dvärgtufs	Parmeliella triptophylla		2
Korallblylav	Nephroma parile		2
Bårdlav			

	Encoelia		
Läderskål	furfuracea		1
Tulpanskål	Microstoma protractum		1
Bombmurkla	Sarcosoma globosum	VU	2
	Camarops		
Gransotdyna	tubulina	NT	1
	Cortinarius		
Anisspindling	odorifer		1
Kantarellvaxing	Hygrocybe cantharellus		1
Alflugsvamp	Amanita friabilis	NT	1
Läderdoftande fingersvamp	Ramaria safraniolens	VU	1
	Fuscoporia		
Vedticka	viticola		1
	Phellinidium		
Ullticka	ferrugineofuscum	NT	1
Gränsticka	Phellopilus nigrolimitatus	NT	1
	Porodaedalea		
Tallticka	pini	NT	1
	Rhodofomes		
Rosenticka	roseus	NT	5
Ulltickeporing	Skeletocutis brevispora	VU	1
	Phlebia		
Rynkskinn	centrifuga	VU	3
	Antrodiella		
Citronporing	citrinella	CR	1
Blackticka	Steccherinum collabens	VU	1
Svavelrisk	Lactarius scrobiculatus		1
	Stereopsis		
Spadskinn	vitellina	VU	3
Zontaggsvamp	Hydnellum conrescens		3
Gul taggsvamp	Hydnellum geogenium	NT	1
Dofttaggsvamp	Hydnellum suaveolens	NT	1
Svart taggsvamp	Phellodon niger	NT	1
	Phellodon		
Grantaggsvamp	violascens	NT	1
Fjällig taggsvamp	Sarcodon imbricatus s.str.		3
	Callidium		
Bronshjon	coriaceum		1
Svävflugedagsvärmare	Hemaris tityus	NT	1
	Tetrastes		
Järpe	bonasia	NT	1
Tjäder	Tetrao urogallus		1
	Numenius		
Storspov	arquata	EN	1
	Actitis		
Drillsnäppa	hypoleucos	NT	4
Fjällvråk	Buteo lagopus	NT	1

Tretåig hackspett	Picoides tridactylus	NT	2
	Dryocopus		
Spillkråka	martius	NT	2
Entita	Poecile palustris	NT	1
	Delichon		
Hussvala	urbicum	VU	1
Grönsångare	Phylloscopus sibilatrix	NT	1
Stare	Sturnus vulgaris	VU	1
Björktrast	Turdus pilaris	NT	3
	Ficedula		
Svartvit flugsnappare	hypoleuca	NT	1
Utter	Lutra lutra	NT	7

I Skogens pärlor anges dalgången delvis som nyckelbiotop 1992 (figur 23) och det finns i samband med detta några få arter inlagda i Artportalen. När det gäller kärlväxter finns uppgifter i Dalarnas flora (1949), Floran i Orsa (1973), Hotade och sällsynta växter i Dalarna (1993) samt den digitala Dalafloren (www.dalafloren.se). Mer om fynduppgifterna i dessa källor kommenteras kortfattat i resultatdelen under rubriken "Kommenterad lista över naturvårdsarter och mindre vanliga arter".

På 1980-talet gjorde Dan Broström en svampinventering från Slättberg och längs Enåns dalgång ner till Orsasjön där han anger över 200 arter. Tyvärr går det inte att utröna var observationerna gjordes, men hans lista visar tydligt på hela Enåns mykologiska värden från Slättberg till Orsasjön. Det finns också sedan mitten av 1980-talet många äldre fynd av diverse arter av Bengt Oldhammer.

Under några år på 2020-talet, och inte minst hösten 2024, rapporterade Anton Björk (då boende strax intill vid Näsgårdarna) flera sällsynta och rödlistade svampar från Enåns dalgång.

Figur 23. Skogsstyrelsens avgränsning av nyckelbiotopen på 13 hektar i Enåns dalgång 1992.

Inventeringsområdet är långt ifrån opåverkat. Nedströms Slättbergsdammen fanns på 1800-talet som mest 30 skvaltkvarnar och totalt efter hela Enån 50 stycken. Konflikter uppstod ibland om det rinnande vattnet. Om detta finns uppgifter i flera tingsprotokoll, det äldsta kända från 1553.

Långt senare byggdes ett sågverk i Slättberg och ett annat uppströms bron över Enån i Trunna (Johansson 1995), närmare bestämt strax nedanför nuvarande gångbro av stål. Enå snickeri låg lite längre ner och där gjordes en ny vägdragning 1981. Flera bilder från dalgången och dess byggnader finns i Orsa bildarkiv.

Kjell Talu skrev i Kompassen 2020 en innehållsrik och intressant text med många detaljer om "Enån och dess kulturella betydelse" med bland uppgifter från Martin Perssons artiklar ur Mora Tidning på 1980-talet (<https://www.orsakompassen.se/enan-och-dess-kulturella-betydelse/>). Bland annat tog Talu upp slåttern längs Enån öst på skogen, ett ämne som Birgitta Lillpers skrev en personlig betraktelse om i Dalademokraten 2024.

Markerna öster om Slättbergsdammen ingår inte i denna inventeringsrapport, men det bör ändå nämnas att Enåns källor börjar vid Åsstjärnen i Åberga. Enån passerar sedan Grunuflosts västra del (där ett naturreservat är under planering), rinner genom Skinnarängets naturreservat för att nå Slättbergsdammen efter cirka 17 slingrande kilometer. I Trunna fortsätter Enån ner till hembygdsgården och rinner ut i Orsajön där Lindängets naturreservat ligger.

1978 antog kommunfullmäktige generalplan för Östra Stenberg mot Röstberget och Berget. Det fanns då planer på nya bostadsområden och olika nya vägsträckningar, bland annat över Enåns dalgång. Med anledning av detta sammanställde Söderblom och Palm AB våren 1978 en 30-sidig rapport med flera kartskisser och lite bakgrundsmaterial om dalgången. Den gick därefter på remiss. Någon väg över dalgången med bropelare blev det aldrig. I rapporten har författarna angett norra sidan som mest skyddsvärd med en avgränsning ända upp till Slättbergsvägen i nordöst. Dalgångens skönhet framhävs på flera platser i texten.

1983 kom ett förslag om åtgärder för friluftslivet i Enåns dalgång som stadsarkitektkontoret beställt av FNNS Landskapsgrupp. Områdets skönhet och geologiska och kulturella värden betonades även i denna lilla rapport liksom förekomsten av vissa sällsynta växter.

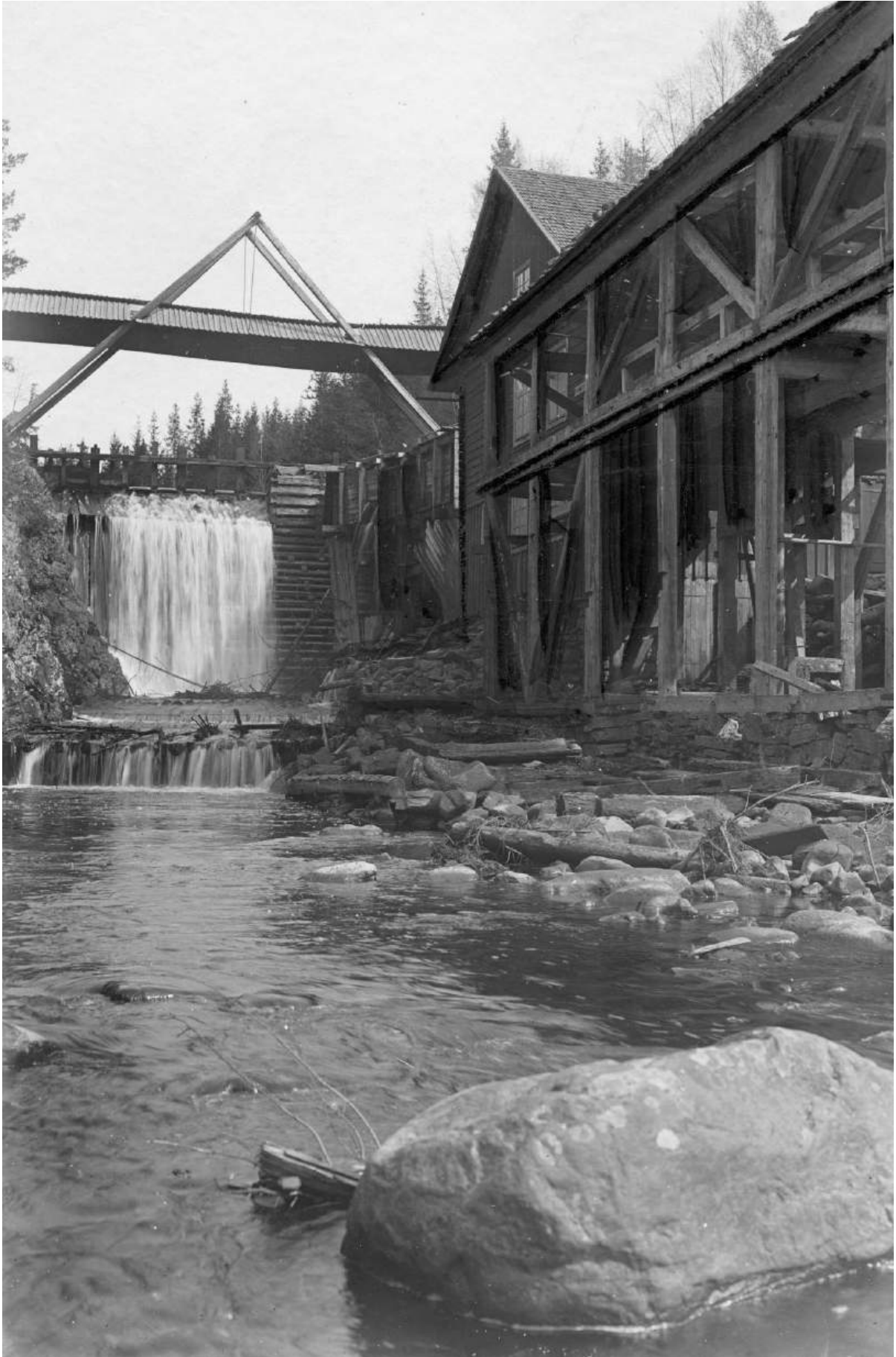
1992 upprättade Skogsvårdsstyrelsen en naturvårdsinriktad skogsbruksplan, NISP, för Enåns dalgång. Den får idag anses vara överspelad men innehåller detaljuppgifter om trädslag och virkesförråd.

Under senare delen av 1990-talet skrevs en projektplan med visionära idéer om Enådalens framtid upprättades av Lars Malmqvist och Melker Melkersson. De ville bilda en intresseförening för Enåns utveckling och kallade till möte i kulturhuset. I rapporten på nio sidor föreslog de bland annat att levandegöra den gamla epoken med en skvaltkvarn samt återskapa Enåsjön öster om Slättberg.

Figur 24-26. Bilder från Orsa kommuns bildarkiv som visar hur öppet landskapet var omkring vattenfallet i Slättberg vid förra sekelskiftet. Bilden på nästa sida är tagen i Trunna där gångbron går idag.

Resultat

Översiktlig beskrivning av inventeringsområdet

Inventeringsområdet är drygt 20 hektar och berggrunden utgörs av synlig kalk vid bron i Trunna och i övrigt av röd porfyrit som är sprickig (Hjelmqvist 1966, Nordell 1984). Det förekommer även sandsten och lerskiffer enligt SGU. Berg i dagen förekommer på ett halvt dussin platser (figur 27).

Isälvsediment dominerar dalgången men i vattenfåran är det isälvsroderat material med mycket sten eller block. En stor smältvattenränna från norr svänger med en nästan 90-gradig böj (figur 27). Högsta kustlinjen nådde 212 meter över havet (Nordell 1984), det vill säga ungefär till mitten av dalgången.

Isavsmältningen i området har detaljstudierats av Nordell (1984) och Trunnadeltat som utgör en del av Enån beskrivs av Nordell (1984) på fem sidor samt med en karta (sid 117 i illustrationsbilagan). Enåns 100-150 meter breda och 20 meter djupa ravin skär genom deltamaterialet som har en mäktighet av 9-10 meter. Ett flertal plana sedimenttytor finns längs åloppet, den lägsta vid hembygdsgården.

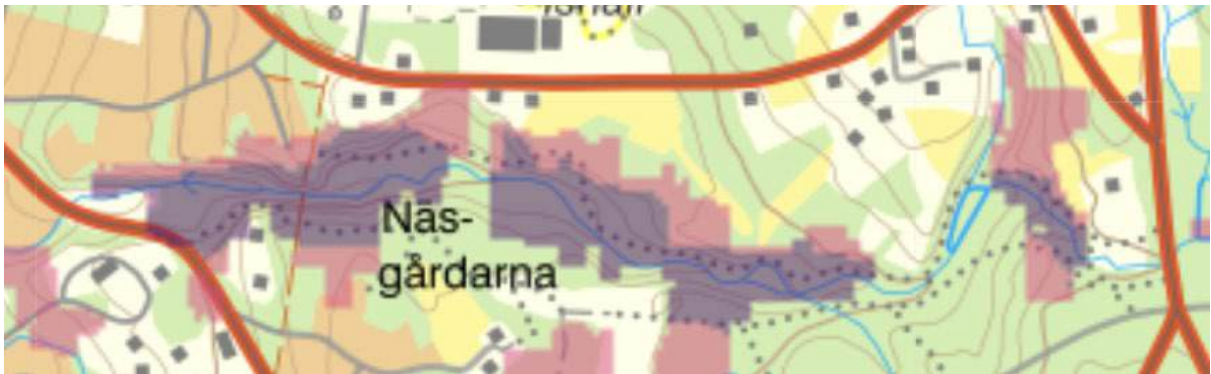
Delar av skogen i Enån är klassad som äldre skog eller kontinuitetsskog med naturvärden (figur 28-29). Landskapet intill dalgången var förr mer öppet, särskilt i nordost (figur 30-32). Igenväxningen under senare tid är påtaglig (figur 32).

Figur 27. Isälvsediment markerat med grönt. Grått är isälvsroderat material och i nedre delen vid bron (ljusbrunt) älvsediment med sten-block. Där Enån fortsätter västerut utgörs däremot älvsedimentet av grovsilt-finsand. Den svarta pilen från norr är en stor smältvattenränna. Ljusblått är morän och rött utgör berg. © Sveriges geologiska undersökning.

Figur 28-29. Lila ytor utgörs av äldre skog och kontinuitetsskog med höga naturvärden. Rosa ytor är potentiell äldre skog eller kontinuitetsskog, det vill säga skog som aldrig kalavverkats i sen tid och som ofta hyser naturvärden.

Figur 30. Dalgången 1960. Observera hur öppet landskapet var tidigare.

Figur 31. Dalgången 1975. Observera dels hur öppet landskapet var tidigare, dels hur snabbt bebyggelsen expanderade under denna tid.

Figur 32. Ortofoto från 2025 där igenväxningen i nordöstra delen är tydlig.

Naturtypen utgörs till stora delar av EU:s habitatdirektiv "närlingsrika granskogar" (EU-kod 9050) och i mindre omfattning av "västlig taiga" (EU-kod 9010) på de mer magra högre belägna markerna i öster.

Närlingsrika granskogar beskrivs på följande sätt av Naturvårdsverket (2012):

Naturtypen förekommer ofta på basisk berggrund och i södra Sverige ofta på mullrik brunjord. Naturtypen är näringsrik och torr-blöt och översilning kan förekomma. Naturtypen ligger ofta i sänkor, på dalbottnar eller i sluttningar med finsediment och/eller rörligt markvatten men kan även förekomma på flack mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och gran utgör minst 50% av grundytan. Utöver gran kan samtliga inhemska trädslag förekomma. Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en

kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas som näringsrik granskog även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning.

Fältskiktet är i huvudsak präglad av näringsrika förhållanden och är välutvecklat och artrikt. Det finns både en högört- och en lågörtvariant. Epifytfloran kan vara rik. Där grundvattenytan ligger högt och där genomsilning eller översilning av marken äger rum är faunan av ryggradslösa djur och floran särskilt rik. Kommentarer: Näringsrika granskogar förekommer framför allt i boreal region, men även i alpin region. Enstaka utposter kan förekomma i kontinental region. Naturtypen utgörs av barrskogar eller blandskogar med gran på näringsrika jordar. Lokalerna ligger ofta i låglandet, i dalgångar eller på sluttningar med finsediment och rörligt markvatten. Högorter och ormbunkar dominerar men i torrare partier är lågorter vanligare. Översilade örtrika sumpskogar på sluttande mineraljordar kan ingå. (Observera att rena lövsumpskogar av denna typ förs till 9080). I princip bör de flesta bestånd där ingen negativ mänsklig påverkan skett kvalificera sig som naturtyp. Även bestånd med viss mänsklig påverkan, men där viktiga strukturer och funktioner fortfarande förekommer, bör accepteras. Naturtypen bör eftersökas i områden med en varierad topografi, men också i flacka områden som en gång varit hav eller sjö. Vanligast förekommande är den dock i typiska "kalktrakter", där de basiska mineralen kan finnas i berggrunden eller vara deponerade av inlandsisen. På flack mark kan det sura förnalagret växa sig så tjockt att den underliggande basiska jordarten inte kommer botten- och fältskikt till godo, däremot återspeglas det inte sällan i trädskiktets starka tillväxt. Genom att gräva kan man ofta avslöja markens sanna näringsstatus, där brunjord, skalgrus, lera och dagmaskar är tydliga tecken på att man befinner sig i näringsrik skog. Enstaka kalk- och näringsgynnade växter och svampar i sluttningar och andra platser där förnalagret är tunnare ger också en bra indikation på markens status. Bäst utvecklad blir dock vegetationen där markvattnet är högt och rörligt. Betesdjurs tramp och bete resulterar också i att förnalagret inte växer sig tjockt, till förmån för vissa växter, men framför allt svampar. Den biologiska omsättningen är högre i basiska och näringsrika naturtyper än i deras sura och näringsfattiga motsvarigheter. Träden i näringsrik granskog blir därför i allmänhet inte så gamla, även om de kan utveckla imponerande dimensioner. Framför allt är det rotrötan som ändrar trädens liv, men stormfällningar och insektsangrepp är också vanliga dynamiska krafter i dessa skogar. Inte sällan finns det spår av tidigare markanvändning, de kan ha varit betade och föremål för vedtäkt eller avverkning av enstaka träd. På grund av den snabba tillväxten återfår dock bestånden en naturskogsliknande prägel relativt snabbt.

När det gäller skötsel av sådana skogar skriver Naturvårdsverket:

Då naturvärdena främst utvecklas genom naturlig dynamik lämnas skogen till fri utveckling. Det gäller främst om skogen har, eller har höga förutsättningar att få, naturvärden med avseende på t.ex. gamla träd, flerskiktning, orördhet, död ved och rödlistade arter relaterade till detta. Den höga omsättningshastigheten i dessa produktiva skogar ger, vid fri utveckling, träd med grova dimensioner och mycket död ved i olika nedbrytningsstadier.

Områden av denna typ bör skyddas framhåller Naturvårdsverket:

Miljöer med näringsrik granskog förutsätter normalt att skogen skyddas långsiktigt, eftersom skogsbruk inte är förenligt med bevarande av naturtypen i gynnsamt tillstånd. Det formella skyddet kan genom föras genom bildande av naturreservat, biotopskyddsområden eller nationalparker, eller genom naturvårdsavtal. Det hittills genomförda arbetet med formellt skydd av skog är den enskilt viktigaste bevarandeåtgärden som genomförts för naturtypen, och fortsatt arbete med skydd förväntas fortsätta vara den viktigaste bevarandeåtgärden så länge de oskyddade områdena hotas av avverkning eller annan exploatering.

Naturtyper

Det finns sex olika naturtyper enligt svensk inventeringsstandard (SS 199000:2023). Här redovisas de kortfattat och översiktligt.

Berg och sten

På sex platser finns berg i dagen, mest markant vid översta vattenfallet samt vid bron i södra delen. På sten och berg finns flera sällsynta lavar och mossor.

Naturlig gräsmark

Smärre partier med äldre idag ohävdad ängsmark finns i nordost i anslutning till gamla och omfångsrika stenrösen. Under igenväxning med lövträd. Vissa delar hävdas där stigen går från ishallen till Enån.

Skog och buskmark

Granskog dominerar med stort inslag av glasbjörk. Det finns också gråal, hägg, asp, rönn, säl, vårtbjörk, lönn (starkt ökande), enstaka ek och alm, häggmispel, skogstry, blåtry, måbär och vinbär. Mindre delar av skogen närmast vattnet utgörs av svämskog. I nordost finns partier med igenväxningsmark.

Antropogen terrester miljö

I västligaste delen vid bron finns en parkeringsplats och en äng intill Stenbergsvägen. Artrikedomen av kärlväxter är stor, vilket förklaras av att det rör sig om en ruderatmark i sent skede. Flera arter är sällsynta så som äkta johannesört, rosenmalva, flenört och backruta (rödlistad). Det flyger många olika fjärilar i området. Området slås vartannat år. Antropogen terrester miljö finns också vid badplatsen i östra delen, men där rör det sig mer om gräsmark som klipps för badgästerna. På hela gräsytan finns många

vaxskivlingar. Skötsel är viktigt för dessa arter. En sydexponerad torrbacke med tunt växttäckte hyser bland annat sandlevande insekter. En ängsmark som hävdas ligger dessutom i norra kanten till inventeringsområdet. Naturtypen vid dammen gränsar till naturlig gräsmark.

Vattendrag

Enån där det finns en 150 meter lång forssträcka och ett vattenfall med en höjd av 20 meter. Småkällor och tillrinnande vatten finns på flera ställen.

Antropogen limnisk miljö

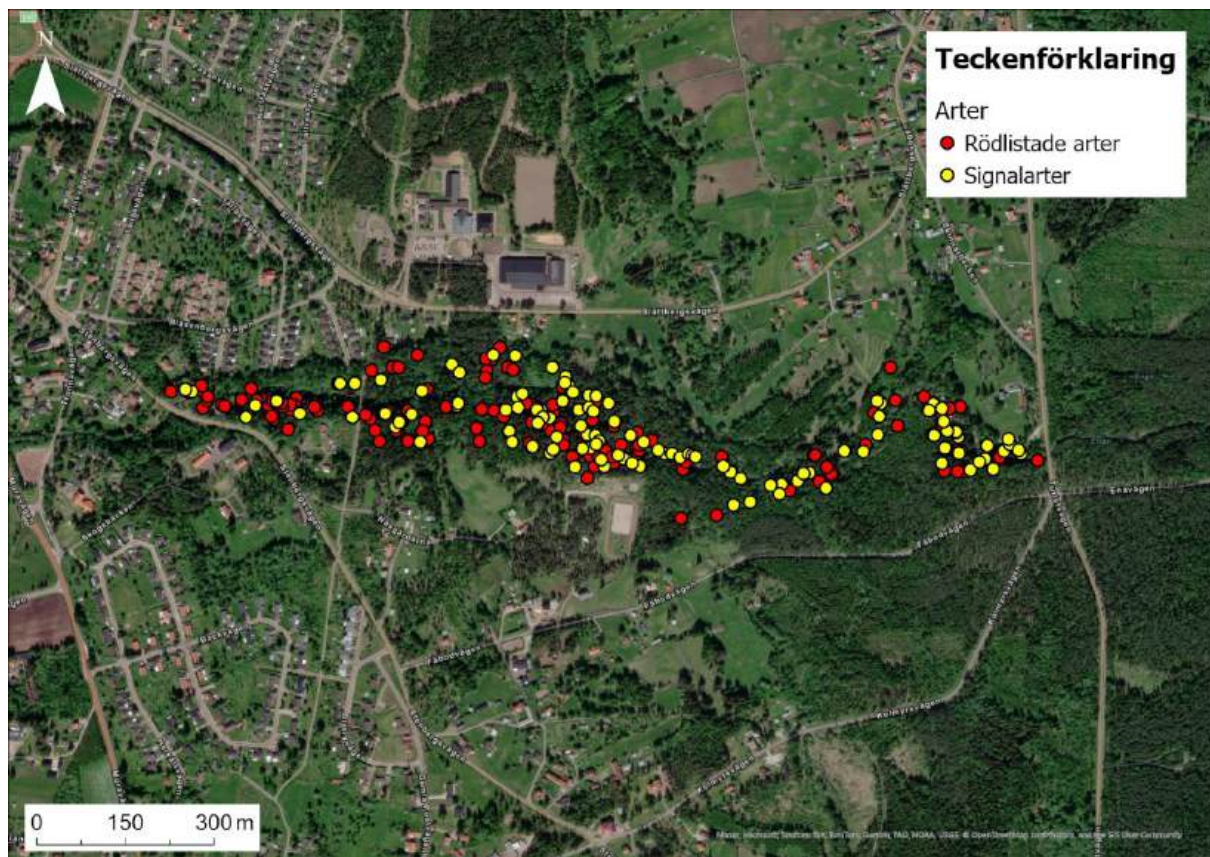
Vid Slättberg finns en reglerad damm (Slättbergbadet), med kraftigt varierande amplitud. Det var ursprungligen en kvarndamm men benämns ibland som sågdammen.

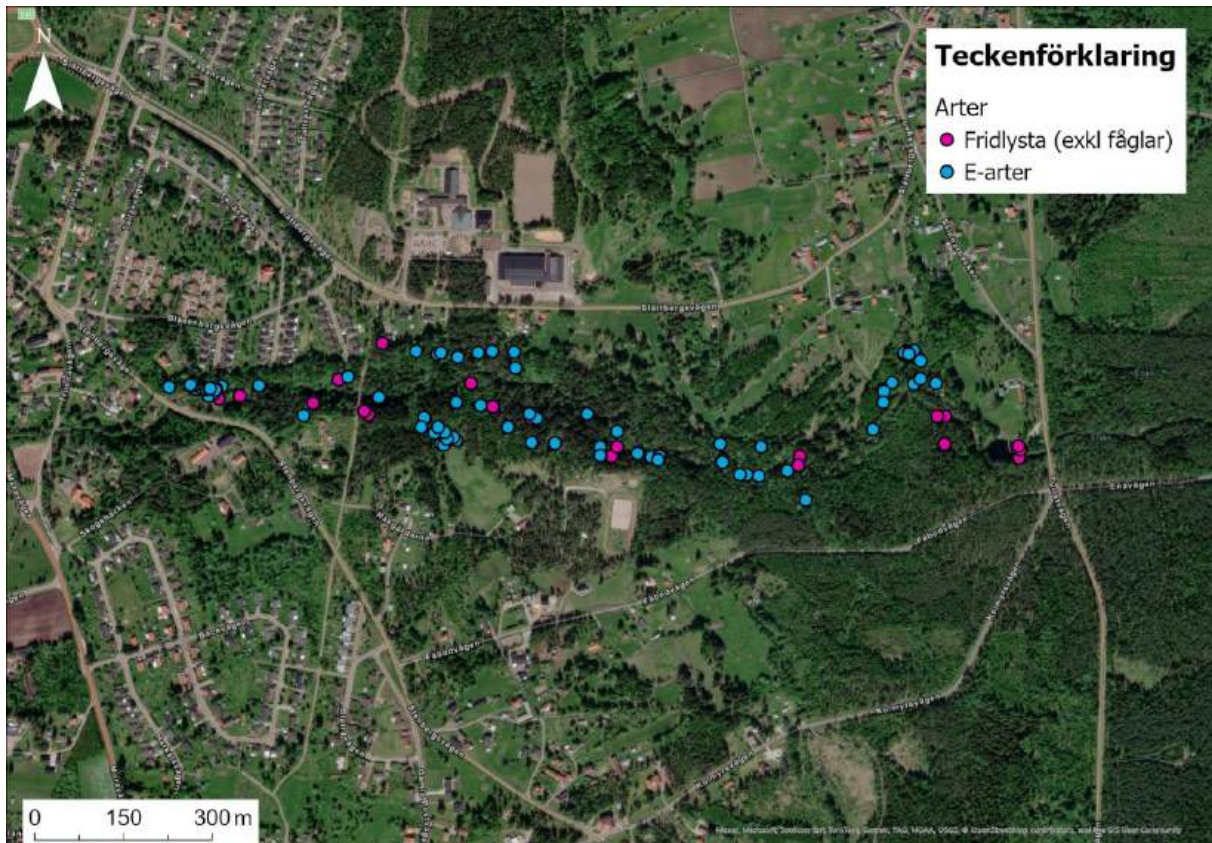
Naturvårdsarter

Rödlistade arter, signalarter, E-arter, fridlysta växter

Under inventeringen 2025 noterades 41 **rödlistade arter**, 33 **signalarter**, 9 **fridlysta växter**, 43 **fridlysta fåglar** och 4 **E-arter** (ekologisk ståndortsindikator enligt Skogsstyrelsens signalartslista 2023). Flera av arterna är så rikligt förekommande att alla fyndplatser inte varit möjliga att rapportera. Till detta kommer många mindre vanliga arter.

Om man summerar alla arter som setts i dalgången blir det 56 rödlistade arter och 38 signalarter.

Figur 34: Alla fridlysta arter (exklusive fridlysta fåglar) och E-arter som noterades i Enåns dalgång under inventeringen 2025.

När det gäller utbredningen av marklevande svampar som är rödlistade eller utgör signalarter är det påfallande hur de till stor del är knutna till Trunnadeltats isälvssediment. Dessutom ligger de under högsta kustlinjen. Det ser i dagsläget också ut som om de flesta fynd är gjorda på norra sidan om Enån eller precis intill ån på södra sidan. De rödlistade svampar som är knutna till död ved finns för närvarande i huvudsak på södra sidan av dalgången, vilket sannolikt förklaras av längre kontinuitet av gran där än på norra sidan.

Tyvärr är många äldre artförekomster opreciserade och de har därför varit svåra att eftersöka med en rimlig arbetsinsats. Artfynd av svampar som rapporterats under de senaste två åren har inte heller prioriterats vid eftersök då de får bedömas finnas kvar på sina lokaler. Flera av dessa arter har dessutom hittats på andra platser i dalgången. När det gäller lavar, se Hermanssons specialinventering längre fram i denna rapport.

Fridlysta fåglar

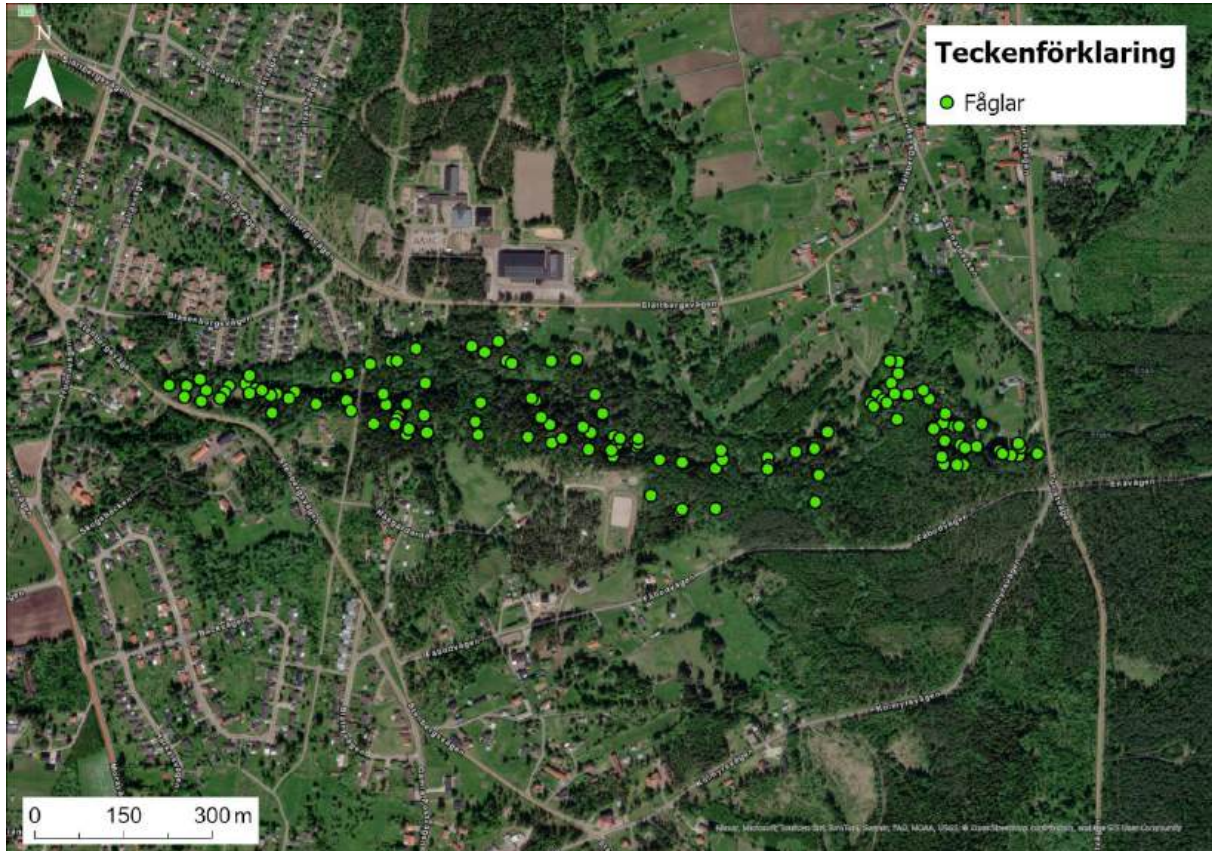
Förutom tidigare nämnda fridlysta växter noterades många fåglar där alla är fridlysta. Alla arter av rödlistade fåglar och mindre vanliga fåglar rapporterades, men däremot inte mer vanliga arter som bofink, lövsångare och talgoxe. En art som kan framhållas är forsärla som sågs i både västra och östra delen av området. Den häckar årligen med minst ett till två par. Detta kunde konstateras 2025 genom att varnande forsärla hördes dels i Trunna, dels mitt i inventeringsområdet. Forsärla observerades flera gånger vid Slättbergsdammen och strax nedströms. Tidigare fanns inget fynd av grönsångare i själva dalgången. Under 2025 hördes den på minst tre platser vid flera tillfällen, vilket vittnar om att fågelskådare sällan eller aldrig besöker själva dalgången. Svarthätta

hördes på några platser liksom gärdsmyg och rödvingetrast. Rödvingetrast häckade i östra delen och varnande ex hördes i västra delen. Flera koltrastar och taltrastar sjöng i området. Kvällen den 14 juni hördes en mindre flugsnappare av Lars Malmberg vid Enån i Trunna (men den finns inte inlagd i Artportalen). Trots besök på platsen av undertecknad tio minuter senare kunde den ej höras. Artlistan över påträffade fågelarter framgår av bilaga 2. En del äldre uppgifter från Enåns dalgång under 1980-1990-talen gjorda av Oldhammer är ej ännu inlagda i Artportalen, bland annat bo av strömstare i klippvägg som sågs i maj 1994.

Knipa
Gök
Ringduva
Trana
Morkulla
Drillsnäppa
Fiskmåås
Kattuggla
Spillkråka
Tretåig hackspett
Större hackspett
Mindre hackspett
Nötskrika
Skata
Kråka

Blåmes
Talgoxe
Svartmes
Tofsmes
Talltita
Grönsångare
Gransångare
Trädgårdssångare
Svarthätta
Sidensvans
Kungsfågel
Nötväcka
Trädkrypare
Gärdsmyg
Stare

Taltrast
Rödvingetrast
Koltrast
Björktrast
Rödhake
Svartvit
flugsnappare
Forsärla
Sädesärla
Bofink
Domherre
Grönfink
Steglits
Grönsiska

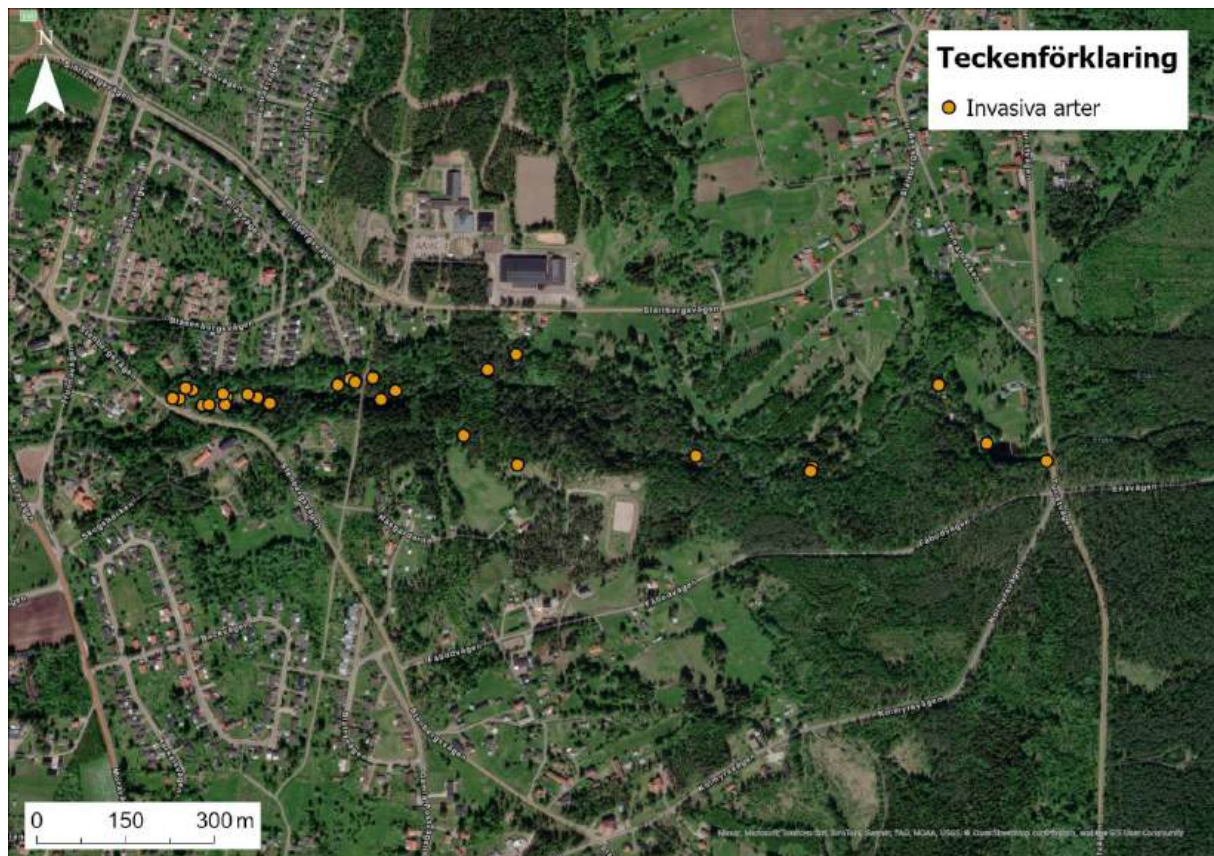
Figur 35. Alla fynd av fåglar som noterades under inventeringen 2025.

Typiska arter

Naturtypen utgörs till stora delar av EU:s habitatdirektiv av "näringsrika granskogar" (EU-kod 9050) och det finns många typiska arter (T) och karakteristiska (K) för detta habitat: svart trolldruva, majbräken, kärffibbla, brudborste, finbräken, tibast, knärot, blåsippa, ormbär, ekbräken, bergslok, hultbräken, nordlundarv, blåsippa, skuggviol (ej påträffad 2025), skogstry, mörk husmossa, hårgräsmossa, skogshakmossa, kranmossa, rosenticka, gul taggsvamp, dofttaggsvamp, ullticka, svart taggsvamp och rynkskinn. För "västlig taiga" (EU-kod 9010) finns färre typiska arter på grund av habitatets begränsade areal.

Invasiva arter

Femton invasiva arter påträffades. Den mest expanderade invasiva arten är rönnspira. Särskilt vanlig är den på norra sidan öster om gångbron där den är vegetationsbildande över många tiotals kvadratmeter. Övriga invasiva arter som noterades är hjärtbergenia, cembratall, plymspirea, klasespirea, spireor obestämda, häckoxbär, daggros, knölklocka, blomsterlupin, druvfläder, häggmispel, kanadensiskt gullris, videkornell och jättebalsamin.

Figur 36. Invasiva arter som noterades under 2025.

Kommenterad lista över naturvårdsarter och mindre vanliga arter

I listan nedan ingår rödlistade arter, signalarter och E-arter enligt Skogsstyrelsens lista 2023. En del mindre vanliga arter (och ofta sällsynta på dessa breddgrader) nämns också då de i flera fall indikerar skyddsvärda miljöer. Några få arter från

fågeldirektivets bilaga 1 (en lista över de fågelarter inom EU som kräver särskilt skydd och uppmärksamhet) har också medtagits. Hotkategorier anges i artförteckningen i bilaga 2 där det också framgår hur många fynduppgifter det finns av respektive art. För ytterligare detaljer hänvisas till Artportalen där ett stort antal arter är dokumenterade med bild. När det gäller lavar, se Hermanssons specialinventering längre fram i denna rapport.

I slutet av september hittades ett stort antal spindelskivlingar varav många som kräver kalkrik mark och är sällsynta eller rödlistade. Här går det säkert att hitta ytterligare arter om man lägger ner mer tid och fokuserar på detta släkte med tonvikt på ädelspindlingar.

Kärlväxter

Trådfräken – Noterad på några platser 1987, 1994 och 2021. Även noterad 2025 med ganska många och flera rikliga, eller mycket rikliga, förekomster.

Finbräken – Känd från början av 1900-talet och noterad på flera platser med översilning och i bäckkanter, bland annat 1985-1987 (uppskattningsvis 250 ex) och 1992. Även fynd 2025 med fyra förekomster om minst 185 exemplar, vilken troligen är en underskattning. Sannolikt rör det sig om mer än 200 ex. Små exemplar är svåra att se, särskilt senare på säsongen då de ofta blir dolda i den högre vegetationen. Finbräken finns bara på några få lokaler i Dalarna men har desto fler förekomster i fjällregionen i norra Sverige. Av den anledningen är den varken rödlistad eller en signalart, däremot en så kallad typisk art (T) för EU-habitatet som dominerar i Enåns dalgång. Den indikerar särskilda ståndortsförhållanden. Dessutom har den varit känd från dalgången i mer än 100 år. I kärren där den växer har många träd blåst omkull med stora rotstjälpar som blottat den bara jorden. Det kan ha påverkat förekomsten.

Ormbär – Enstaka tidigare fynd. Ett mycket stort antal nya fynd under 2025, varav bara en del av dem har rapporterats i Artportalen. Spridd i hela dalgången.

Knärot – Flera tidigare fynd. Även påträffad 2025 på några platser.

Tvåblad – Ett fynd 2021. Lite märklig och torr växtplats om fyndangivelsen är korrekt. Ett fynd av tio ex också rapporterat 2025 av Anton Björk.

Svart trolldruva – Flera fyndplatser. Många nya fynd 2025 och då har den ändå inte rapporterats från alla växtplatser. Den finns spridd i stora delar av dalgången, från Slättberg till Trunna.

Blåsippa – Några tidigare fynd. Noterad på fler än 30 platser 2025. Delvis rikliga förekomster.

Gullpudra – Enstaka tidigare rapporter. Noterad på mer än tio platser 2025. Rikliga förekomster.

Skogsalm – En rapport från 2021. Varifrån den är spridd är oklart, men det finns skogsalmar vid Enån nedströms bron vid hembygdsgården. Återfynd 2025. Då var almen sju meter hög.

Sandviol – Enstaka 1987 (om uppgiften är korrekt? Finns vid hembygdsgården). Ej återfunnen.

Skuggviol – Flera äldre lokaler. Känd från tidigt 1900-tal. Eftersökt på främst södra sidan men ej återfunnen. En hypotes är att igenväxning av träd samt framför allt en kraftfull mossmatta av bland annat kransmossa och praktbräkenmossa gjort att den minskat eller rentav försvunnit.

Dvärghäxört – Angiven i flera tidigare rapporter utan större precisering. Eftersöktes flera gånger i slutet av juli och augusti i lämplig miljö, men förvånansvärt nog utan resultat.

Tibast– Ett fynd från 2021. Under 2025 hittad på två platser i samma område.

Ögonpyrola – Ett fynd från 1985. Ej eftersökt på grund av grov rapportering.

Slätterfibbla – Fynd 1987 och 2022 med få exemplar. 2025 hittades drygt 30 ex på fyra ställen i dalgången.

Alpklematis – Fem förekomster av denna sällsynta art i Sverige noterades 2025. Enda fyndplatsen i Orsa.

Stenros – Stort ex 2025. Enda fyndplatsen i Orsa.

Strutbräken – Ett fynd 2025 i västligaste delen. Signalart.

Backruta – Parkeringen i västligaste delen i Trunna. Röddlistad.

Mossor

Bågpraktmossa – Två fynduppgifter från 1992.

Mörk husmossa – Enstaka fynd sista åren. 2025 flera nya fynd. Ställvis riklig på marken och på lågor i fuktigt läge intill källpåverkad mark.

Vedtrappmossa – Ett fynd 2023. Fynd 2025 på några platser.

Kruskalkmossa – På klippväg med sprickig röd porfyrit 2025. Signalart.

Skogshakmossa – Rika förekomster i översvämningsmiljöer i östra delen 2025. Signalart.

Långflikmossa – Noterad av Anton Björk 2025. Ovanlig i denna del av Dalarna, men vanlig söderut i landet.

Lavar

Gulnål – Ett fynd 2023.

Violettgrå tagellav – Ett fynd från 2009 vid vattenfallet. Ej återfunnen, men däremot en ny förekomst i samma område 2025, och ett ex i dalgången.

Småflikig brosklav – Ett fynd från 2000. Ej återfunnen trots eftersök.

Dvärgtufs – Ett fynd senaste åren nedan vattenfallet. Även sedd 2025 i samma område vid ansamlingen av de större asparna.

Korallblylav – Två fynd senaste åren. Även fynd 2025 vid vattenfallet.

Bårdlav – Två fynd senaste åren. Även fynd 2025 vid vattenfallet på sälj med korallblylav och skägglav, *Usnea dasypoga*, med apotecium (ej så vanligt)

Vitgrynig nållav – 2025 vid gångbron på första äldre granen som studerades. Rödlstad NT.

Smal letlav – 2025 på klippor, bland annat nedan vattenfallet. Mindre vanlig.

Svampar

Läderskål – Ett fynd från 2022.

Tulpanskål – Nedanför vattenfallet 28 maj 1987. Inlagd i Artportalen med en ”precision” på plusminus 500 meter. Eftersökt vid flera besök men ej återfunnen.

Bombmurkla – Två ex intill stig 28 maj 1999. Lokalen eftersöktes 2010 men då var marken borteroderad. 2025 eftersöktes arten på flera platser under maj men utan framgång.

Anisspindling – Ett fynd från 2024. Hittades på två platser 2025.

Gransotdyna – Ett fynd från 2024. Även noterad 2025.

Kantarellvaxing – Ett fynd från 2023. Även noterad 2025.

Alflugsvamp – Flera rapporter inlagda, men felaktiga då den endast är känd från Enån nere vid Lindänget.

Läderdoftande fingersvamp – Ett fynd från 13 september 2023. Den 8 augusti 2025 hittades minst 45 fruktkroppar på en lokal på norra sidan på sandsediment och några fruktkroppar på ett annat ställe på södra sidan, tillsammans med dofttaggvamp. Fynd gjordes även längs stigen nära vattenfallet samt ytterligare fyra platser.

Vedticka – Ett fynd från 2020. Flera fynd 2025.

Ullticka – Enstaka rapport senaste åren, men den finns längs hela dalgången och hittades på flera platser 2025.

Gränsticka – Ett fynd från 2021.

Inosperma quietiodor – svamp med fyra kända förekomster i Sverige. 1987 hittad i dalgången av Dan Broström (ej rapporterad i Artportalen, men beskriven i boken *Hotade och sällsynta svampar i Dalarna* sid 1035)

Tallticka – Ett fynd från 2021, söder om vattenfallet. Eftersökt på de få gamla tallar som finns där men kunde då inte hittas. Finns med all sannolikhet kvar i området. Spridda ganska gamla tallar finns längs hela Enån, främst på norra sidan.

Rosenticka – Flera tidigare rapporter. Även påträffad 2025 på många platser. I södra delen hundratals exemplar. Lever på granlångor.

Ulltickeporing – Fynd under senare år och även äldre fynd från 2009. Även noterad 2025.

Rynkskinn – Några fynd under senare år och många fynd under 2025.

Citronporing – En fyndplats 2024.

Blackticka – En fyndplats 2024.

Svavelrisk – Fynd av en svamp 2023. Under 2025 hittades den på många platser i dalgången och även nära Slättbergsdammen. Totalt många hundra. Merparten av fynden koncentrerade på sedimentmarken vid Trunnadeltat.

Spadskinn – Flera fynd hösten 2024.

Zontaggsvamp – Flera fynd under senare år och 2024. Även flera fynd 2025.

Gul taggsvamp – Ett fynd 2023.

Dofttaggsvamp – En fyndplats med många fruktkroppar 2023. Under 2025 fynd av arten redan 2 juli med 20-talet fruktkroppar på båda sidor av stigen längs Enåns södra sida. Ungefär samma plats som 2023 enligt koordinaterna. Även hittad på fem andra platser.

Svart taggsvamp – En fyndplats 2024. Två ex sågs 2025 men på annan plats.

Grantaggsvamp – Ett fynd 2021. 2025 sågs ett exemplar på annan plats i dalgången och några ex precis nedan vattenfallet.

Fjällig taggsvamp s.str. – Flera fynd under senare år. Ännu fler fynd 2025 på några platser. Signalart.

Scharlakansröd vårskål – Sällsynt art och ett nordvästligt fynd i Sverige. Signalart.

Pokalmurkla – Ny art för Orsa med fynd av 25 ex som hittades 24 juni 2025. Få fynd i Dalarna.

Blek fingersvamp – Ny art för Orsa. Ovanlig i norra Dalarna. Hittad både på norra och södra sidan av ån. Förekomsterna utgörs sannolikt av reliktpopulationer, enligt Artfakta.se. Rödlistad NT.

Trådticka – I östra delen som klassats som EU-habitat västlig taiga. Signalart.

Spetsvaxing – Slättbergsbadet, rikligt. Signalart.

Vitvaxing – Slättbergsbadet. Signalart.

Lutvaxing – Gräsmarken vid Slättbergsbadet. Rödlistad NT.

Toppvaxing – Slättbergsbadet. Signalart.

Mönjevaxing – Signalart på hävdad sandig ängsmark vid Slättbergsdammen.

Blodvaxing – Ett fynd. Signalart.

Naggnopping – Mindre vanlig.

Kötticka – Två exemplar i västligaste delen där den växte tillsammans med rynkskinn och rosenticka. Rödlistad NT.

Sälgsjindling – Mindre vanlig.

Mångkransad sjindling – Mindre vanlig.

Klubbjindling – Mindre vanlig. Flera platser.

Tuvsjindling – Mindre vanlig. Norra sidan tillsammans med flera andra signalarter och rödlistade arter.

Kopparsjindling – Tre fyndplatser på södra och norra sidan. VU-art som är kalkkrävande.

Broksjindling – Ett fynd. Mindre vanlig.

Bitterskivling – Ett fynd.

Guldsjindling – Mindre vanlig. På gräsmark.

Gyllensjindling – Mindre vanlig.

Luden vitrisk – Mindre vanlig.

Jättetrattsjindling – Mindre vanlig.

Fjällrisk – Mindre vanlig.

Svartkremla – Mindre vanlig.

Doftvaxing – Mindre vanlig 2025. Även påträffad en gång tidigare i dalgången.

Skarp dropptaggsvamp – Två fyndplatser. Signalart.

Grangråticka – Rödlistad som sårbar VU. Ett fynd med två exemplar.

Svartvit taggsvamp – Rödlistad NT. På klipporna nedan vattenfallet.

Rättikmusseron – Mindre vanlig.

Björkvaxskivling – Mindre vanlig.

Rostskinn – Rödlistad VU, noterad av Anton Björk 2025.

Vågticka – Rödlistad VU. Ett ex på låga på södra sidan 2025.

Entoloma sericatum – Sällsynt.

Droppklibbskivling – Signalart.

Kamjordstjärna – Signalart.

Insekter

Bronshjon – Vid vattenfallet 2023. Under 2025 gjordes fynd på ett mycket stort antal platser i hela dalgången i form av gnagspår, såväl gamla som relativt färska gnag. Förmodligen 100-tals gnag. Det är sällsynt med så mycket spår av arten.

Svävflugedagsvärmare – Slättbergsdammen 9 juni 2021.

Björksplintborre – Västra delen vid bron. Signalart.

Thomsons trägnagare – Signalart.

Större träfjäril – på björk vid Slättbergsbadet. Troligt angrepp på björk, döma av savflödet (muntlig uppgift av Lars-Ove Wikars vid besök på platsen). Signalart.

Brun gräsfjäril – Ett ex noterat av Lars Hansson vid P-platsen i Trunna. Rödlistad NT.

Fåglar

Järpe – Sittande i björk öster om Slättbergsbadet i april 2011.

Tjäder – En höna korsade vägen till Slättbergsbadet 4 maj 2023.

Storspov – Förbiflygande 13 april 2007.

Drillsnäppa – Flera fynd Slättbergsbadet och ett ex spelande maj 2024. Även observerad flera gånger 2025 vid Slättbergsbadet och Enån uppströms bron. Dessutom hördes ett ex nedanför vattenfallet 2025.

Fjällvråk – Ett exemplar 9 maj 2016.

Tretåig hackspett – Två vinterobsar 2007 och 2023. Mängder av hackmärken i döende och döda granar i hela dalgången 2025 och möjligt äldre bohål i södra delen. En observation 30 september 2025.

Spillkråka – Tre rapporter vintertid varav två ex vid ett tillfälle 2010, 2021 och 2022. Många hackmärken efter arten sågs 2025 i hela dalgången. Den sågs eller hördes ett par gången under inventeringen i västra delen på södra sidan.

Entita – Ett fynd vid Slättbergsbadet i juli 2021 och två ex vid bron i Trunna i mars 2023.

Hussvala – Fyra ex födosökande ovan Slättbergsdammen 19 maj 2009.

Grönsångare – En sjungande hane vid Slättbergsdammen 9 juni 2018. Minst tre sjungande i dalgången under 2025.

Stare – Ett ex sjungande 13 april 2007. En observation 2025.

Björktrast – Tre observationer under häcktid 2017 och 2023 och födosökande flock på vintern. Observerad flera gånger 2025. Bo i östra delen.

Svartvit flugsnappare – En sjungande fågel maj 2023. Flera sjungande ex på olika platser i dalgången 2025.

Rödvingetrast – Flera sjungande ex. Bofynd med ruvande fågel på avbruten högstubbe. Röddlistad NT.

Grönfink – Västligaste delen. Röddlistad VU.

Forsärla – Två par. En fågel sågs så sent som 16 september.

Fiskmås – Överflygande/födosökande. Röddlistad NT.

Kråka – Röddlistad NT.

Kattuggla – Ett ex hoande, noterat av Anton Björk.

Talltita – Flera observationer. Röddlistad NT.

Mindre hackspett – En observation.

Däggdjur-groddjur

Utter – Första fynden 2005-2006, därefter årligen med flest obsar vid broarna i Trunna och Slättbergsbadet.

Vanlig groda – Flera fynd av grodor av olika ålder längs hela dalgången. Vid vattenfallet noterades rom på några platser bland hållarna. På grund av torkan våren försvann vattnet och äggen utvecklades aldrig.

Lavar - en inventering av Janolof Hermansson

Janolof Hermansson, Ludvika, utförde en specialinventering av lavar under 2025. Här är hans rapport och artlista. Flera av lavarna är mindre vanliga eller sällsynta.

Bakgrund och metodik

Det har varit lavinventeringar tidigare i Enåns dalgång. Janolof Hermansson besökte dalgången 2000. Därefter ett besök vid kalkhällarna i den nedersta delen. Det saknas moderna lavkollektioner från Enån i de officiella herbarierna. Två kollektioner kan vara i eller nära Enån. *Porpidia cineroatra* och *Rhizocarpon hochstetteri*, båda insamlade av Carl Stenholm 1917. Kollektionerna finns i Lund (LD).

Lavkollektioner från denna inventering kommer att förvaras i Evolutionsmuseet (UPS) i Uppsala.

Inventeringsmetodiken har varit ganska enkel. De till synes mest intressantaste platserna i dalgången har besökts. Med handluppens hjälp har de små skorplavarna letats upp efter bästa förmåga. Det höga vattenflödet i Enån under året har begränsat tillgängligheten till höga klippväggar i anslutning till det strömmande vattnet.

Resultat

Enåns dalgång har ovanligt många olika biotoptyper, vilket skapar förutsättningar för en hög biologisk mångfald och stor artrikedom. Det ska nämnas att arter inom släktena bägarlavar *Cladonia* och påskrislavar *Stereocaulon* inte omfattas av inventeringen, huvudsakligen på grund av tidsbrist.

Delområden som är särskilt intressanta för lavar är:

- Vattenfallet nedanför dammen.
- Aspar på nordsidan nedanför vattenfallet.
- Höga klippor och gammal granskog omkring gång- och cykelbron.
- Nedersta delens kalkstensförekomst.

Berg och sten

På sex platser finns berg i dagen. Höga klippor på sydsidan var oåtkomliga under 2025 på grund av högt vattenstånd. På motsatta sidan gick det att komma åt några mindre klippor i nedre delen. Inte anmärkningsvärt artrikt på surt berg, men det finns skuggiga överhäng och översköljningsytor. Tyvärr var berget hårt och slätt vilket gjorde det svårt att samla små skorplavar.

Kalkstenen (lagrad kalksten) ligger blottad i den nedersta delen, nära vägen. Dessa hållar översvämmas vid högvatten, vilket gör att artantalet blir begränsat då arter som gynnas av torra växtplatser missgynnas. Men det finns ändå ett antal typiska kalkstenslavar, bl.a. murlecidella, veckad kalkkantlav och bläcklav. På kalkjorden förekom den sällsynta dvärgskinnlaven.

Skog och buskmark

Ovanför ravinen och de mer flacka sluttningarna dominerar granskogen med mer eller mindre stort inslag av lövträd. Där granskogen har lång skoglig kontinuitet förekommer det rikligt av blad- och busklavar på träden och dess grenar. Speciellt rikligt är det med

skägglav och de vanligaste tagellavarna. Violettblå tagellav (NT) förekommer på granar närmast vattenfallet, där luftfuktigheten är hög.

Asp har en mängd arter knutna till sig. Förutsättningen är att träden är mer eller mindre solbelysta. Ett antal grova aspar växer nära ån en bit nedanför vattenfallet. På en av dessa finns dvärgtufs, en lav med cyanobakterier, vilket betyder att arten är känslig för försämrade luftfuktighet.

För 25 år sedan noterades en bål av småflikig brosklav, men som inte återfanns. Laven växer i aspens trädkronor och blir därmed svår att upptäcka om inte den sitter på en gren som har fallit ner. Asparna i slutningen växer bland granar vilket gör att stammarna är beskuggade.

Gamla åkrar ovanför dalgången är igenväxta med aspar. Asparna har rikligt med lavar på stammarna, men inga sensationella fynd gjordes.

Närmast ån är det oftast en ridå av gråal, björk, hägg, sälg och rönn. För det mesta har träden kläna dimensioner. Gråalen är påväxt av många olika sterila skorplavar som i många fall är svårbestämbara. Sökte särskilt efter två typiska arter för denna miljö, mörkhövdad spiklav och späd brosklav, men utan resultat. Lövslogen, som tidvis översvämmas, har en stor artrikedom av lavar.

Vattendrag

På lösa stenar i det strömmade vattnet förekommer typiska skorplavar som är anpassade till att leva tidvis under vatten, framförallt lavar ur släktet Verrucaria och Pyrenopsis. Stenarna i ån var av surt berg, vilket begränsar artrikedomen. Sjökantlav är dock spridd efter vattendraget.

Vattenfallet i övre delen skapar en speciell livsmiljö för lavar. Arter som lever på berghällarna och som gynnas av översköljning förekommer rikligt. Stora ytor med en skorplav med vitaktig bål dominerar, men svår att artbestämma. I små skyddade lodytor och sprickor påträffades ovanligare arter, t.ex. korallkuddlav och ringkartlav.

När det är högvatten bildas forsdimma på sidan av vattenfallet. Fukten på trädstammar och grenar kan gynna riktigt sällsynta och krävande arter. Tyvärr är nog tiden med forsdimma för kort på året. Stenblock och klippor får också fuktighet och där uppträder tunn blocklav på stora ytor. Berghällarna vid vattenfallet bör inventeras när det är lågvatten.

Litteratur

Foucard, T. 2001. Svensk skorplavar och svampar som växer på dem. Naturvårdsverket & Interpublishing.

Hermansson, J. 2017. Dalarnas lavar och lavlevande svampar - en kommenterad checklista. Rapport 2017:10. Länsstyrelsen Dalarnas län.

Hermansson, J., Bratt, L. & Oldhammer, B. 2008. Hotade och sällsynta växter i Dalarna, del. 2 - lavar och mossor. Dalarnas Botaniska Sällskap.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU.

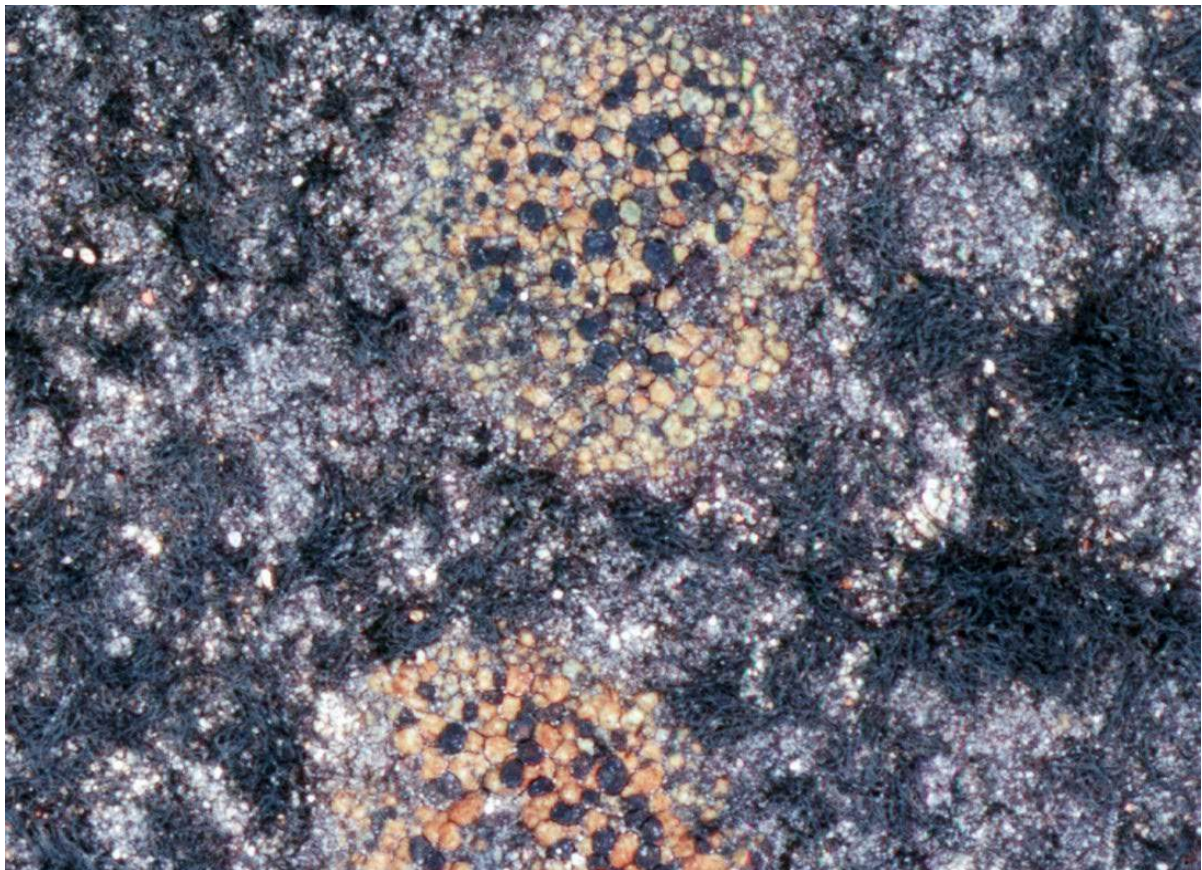

Figur 37-39. Gytttrad kalkstenslav. Nedan till vänster stjärnporlav och till höger fjällig gyttterlav. Foto: Janolof Hermansson

Figur 40-41. Bläcklav ovan och *Miriquidica plumbeoatra* nedan. Foto: Janolof Hermansson

Figur 42-44. blågrå knopplav och dvärgskinnlav t.h. Nedan ringkartlav. Foto: Janolof Hermansson

Artlista

Buellia erubescens - liten rönnlav. På slät bark av gråal.

Buellia griseovirens - gråblå rönnlav

Calicium viride - grön spiklav. På gammal gran vid gångbron.

Candelariella aurella - liten ägglav. På torra kalkstensytor vid nedersta delen av dalgången.

Cetraria islandica - islandslav

Chaenotheca brachypoda - gulnål

Chaenotheca chrysocephala - grymig nållav

Chaenotheca ferruginea - rödfläckig nållav

Chaenotheca furfuracea – ärgnål. Under granrötvälta samt mellan rotben på gamla granar.

Chaenotheca subroscida - vitgrymig nållav (Nära hotad (NT)). På bark av äldre granar vid gångbron.

Chaenotheca trichialis - grå nållav

Circinaria contorta - gytttrad kalkstenslav. På kalkstenshällar i nedersta delen av dalgången.

Coenogonium pinati - liten vaxlav

Diploschistes scruposus - groplav

Endococcus propinquum. Lavparasit. På bålen av sjökantlav *Ionaspis lacustris* vid vattenfallet.

Ephebe lanata – trådlav. På översköljningsytor av berghällar vid vattenfallet.

Evernia prunastri - slånlav

Fuscidea recensa. Basen av sydexponerad silikatlodyta vid vattenlinjen.

Haematomma ochroleucum - blodplättlav

Hertelidea botryosa - vedskivlav

Hypocenomyce scalaris - flarnlav

Hypogymnia physodes – blåslav. Allmän.

Hypogymnia tubelosa – pukstockslav. Allmän.

Icmadophila ericetorum - vitmosslav

Imshaugia aleurites - klilav

Ionaspis lacustris – sjökantlav. Sur bergart. På översköljningsytor vid vattenfallet.

Lecanactis cf dilleniana. Kalksten. Basen av nordexponerad lodyta i nedre delen.

Lecania cyrella – lekania. Allmän på slätbarkiga lövträd.

Lecania cyrtellina - blek lekania

Lecania naegeli

Lecanora argentata - brun kantlav

Lecanora carpinea - allav

Lecanora chlarotera

Lecanora intricata - sprickkantlav

Lecanora leucococca – skifferkantlav. På berghäll som översköljs vid vattenfallet. Sällsynt.

Lecanora polytropha - blekgul skivlav

Lecanora pulicaris - grenkantlav

Lecanora rupicola - grådaggig kantlav

Lecanora symmetrica - halmlav

Lecidea lapidida var. *pantherina* - grå skivlav. På berghäll som översköljs vid vattenfallet.

Lecidea nylanderii - grågrynig skivlav

Lecidella anomaloides. På torr kalkstenshäll i nedersta delen av dalgången.

Lecidella elaeochroma - asplav

Lecidella stigmatea – murlecidella. På torra och fuktiga kalkstenshällar i nedersta delen av dalgången. Rikligt.

Lepraria neglecta - klippmjöllav

Leproplaca chrysodeta – guldorangelav. På lodyta av mindre klippvägg av kalksten i nedre delen.

Lichenostigma maureri. Lavparasit. På grenar av skägglav på tunna grankvistar vid vattenfallet.

Loxospora elatina – barkvindlav. Sparsamt förekommande på äldre granar i lägen med hög luftfuktighet.

Melanelia hepatiten - håll-lav

Melonohalea exasperata - vårtig sköldlav. Mycket vanlig på kvistar av gran och lövträd.

Micarea melaena – stubbdynlav.

Micarea prasina s. lat. – dynlav. Ett komplex av svårbestämnda arter.

Miriquidica plumboatra - blysvedskivlav

På silikathällar som översköljs vid vattenfallet.

Mycobilimbia carneoalbida – knopplav.

Mycobilimbia tetramera - svartbrun knopplav. På basen av grov asp i övre delen av dalgången.

Mycoblastus sanguinarius - blodlav

Myriolecis crenulata - veckad kalkkantlav. På torrare delar av kalkstenshällarna i nedersta delen av dalgången.

Naetrocymbe punctiformis

Nephroma parile – bårdlav. På bark av en sälg.

Ochrolechia androgyna - grymig örnlav

Parmelia pinnatifida - smal letlav. Lodytor av större block och klippor vid vattenfallet och nedanför gångbron.

Parmelia saxatilis - färglav

Parmelia sulcata - skrynkellav

Parmeliella triptophylla – korallblylav. På bark av sälg vid vattenfallet. Signalart.

Parmeliopsis ambigua - stocklav

Peltigera aphthosa - torsklav

Peltigera canina - filtlav

Peltigera leucophlebia - ådrig torsklav

Peltigera membranacea - tunn filtlav

Peltigera neckeri - styv trevarlav

Peltigera polydactylon – trevarlav. På mossiga översköljningsytor vid vattenfallet.

Peltigera praetextata - fjällig filtlav. På stambaser av äldre och grövre lövträd.

Pertusaria amara - bitterlav

Pertusaria borealis - välvd nordporlav. På slät bark av gråal. Vanlig.

Pertusaria carneopallida – stjärnporlav. På slät bark av gråal. Mindre vanlig.

Pertusaria papillaris - platt nordporlav. På slät bark av gråal. Mindre vanlig.

Phaeophyscia ciliata - aspkranslav

Phaeosporobolus alpinus/usneae. På bålen av obestämbare porlav *Pertusaria* på tunn kvist av gran nära gångbron.

Phlyctis argena - blemlav

Physcia adscendens - hjälmrosettlav

Physcia aipolia - rosettlav

Physcia tenella - finlav

Placynthiella uliginosa - torvskivlav

Placynthiella flabellum – strandbläcklav. På berghällar som översköljs vid vattenfallet.

Placynthium nigrum – bläcklav. På kalksten. Klippvägg i nedre delen. Rikligt.

Platismatia glauca - näverlav

Polychidium muscicola – korallkuddlav. På häll som översköljs vid vattenfallet.

Porpidia crustulata - liten blocklav

Porpidia macrocarpa - blocklav

Porpidia rugosa - tunn blocklav

Porpidia tuberculosa

Protomicarea limosa

Pseudevernia furfuracea - gälllav

Pseudosagedia aenea – barkporina. Sydlig art i Dalarna. På slät bark av rönn.

Pseudosagedia chlorotica – skuggvårtlav. På skuggig yta av klippa vid vattenfallet.

Pyrenopsis sp. På slät häll som översköljs vid vattenfallet. Steril.

Ramalina farinacea - mjölig brosklav

Ramalina sinensis - småflikig brosklav. Påträffades 2000 på nedfallen gren från grov gammal asp i övre delen av dalgången. Ej återfunnen.

Rhizocarpon amphibium. Sur bergart. På släta hållar som översköljs vid vattenfallet.

Rhizocarpon badiatrum - brun kartlav. Sur bergart. På släta hållar som översköljs vid vattenfallet.

Rhizocarpon cinereovirens. Sur bergart. På släta hållar som översköljs vid vattenfallet.

Rhizocarpon eupetraeoides. Sur bergart. På slät håll vid vattenfallet.

Rhizocarpon geographicum - kartlav

Rhizocarpon geographicum subsp. Lindsayanum. På slät lodyta av håll vid vattenfallet.

Rhizocarpon lecanorinum - kragkartlav

Rhizocarpon petraeum – ringkartlav. På slät håll vid vattenfallet. Sällsynt art.

Sagedia simoensis - fläckig gråstenslav. På släta hållar som översköljs vid vattenfallet.

Sarcosagium campestre – klotfruktlav. På rutten kärnsvamp.

Scutula subincompta - asplundlav

Scytinium subtile – dvärgskinnlav. På kalkjord ovanför kalkklipporna i nedersta delen av dalgången.

Scytinium teretiusculum – dvärgtufs. På basen av grov asp som står nära stigen i övre delen av dalgången. Signalart.

Skyttea gregaria. Lavparasit. På bålen av grymig blodlav *Violella fucata* på tunna grankvistar vid vattenfallet.

Stenocybe pullatula - alspik

Trapelia coarctata – stjärntrapelia. På slät håll vid vattenfallet.

Trapeliopsis flexuosa - vedknotterlav

Trapeliopsis granulosa - knotterlav

Tremella hypogymniae. Lavparasit. På bålen av blåslav på tunna kvistar av gran vid vattenfallet.

Tuckermannopsis chlorophylla - bråmlav

Umbilicaria polyphylla - glatt navellav

Usnea dasypoga – skägglav. På diverse trädslag. Allmän. Med apothecier vid vattenfallet.

Usnea subfloridana - kort skägglav

Vahliella leucophaea. Sparsamt på kalkstenshäll som tidvis översköljs.

Verrucaria aethiobola. På släta hällar som översköljs vid vattenfallet.

Verrucaria aquatilis. På släta hällar som översköljs vid vattenfallet.

Verrucaria foveolata. På släta kalkstenshällar som översköljs i nedersta delen av dalgången.

Verrucaria latebrosa. På släta hällar som översköljs vid vattenfallet.

Verrucaria muralis – murvårtlav. På torrare kalkstenshällar i nedersta delen av dalgången.

Verrucaria praetermissa. På släta hällar som översköljs vid vattenfallet.

Violella fucata - grymig blodlav. På tunna kvistar av gran.

Vouauxiella lichencola. Lavparasit. På bålen av *Lecanora pulicaris*.

Vulpicida pinastri - granlav

Xanthoria parietina - vägglav

Xylospora friesii - tunn flarnlav

Bilder på några arter i Enådalen

Figur 45-46. Dofttaggsvamp. Lukten kan kännas på åtta meters håll. Rosenticka nedan. Båda är rödlistade.

Figur 47-48. Läderdoftande fingersvamp är sällsynt i Dalarna och rödlistad som sårbar VU.

Figur 49-51. Blek fingersvamp och pokalmurkla är båda sällsynta i dalgången. Det gäller även alm som växer intill Enån på ett ställe..

Figur 52-53. Alpklematis är en av de udda och sällsynta arterna i dalgången. Nedre bilden äldre gnag av bronshjon, en signalart. Den är mycket vanlig i området.

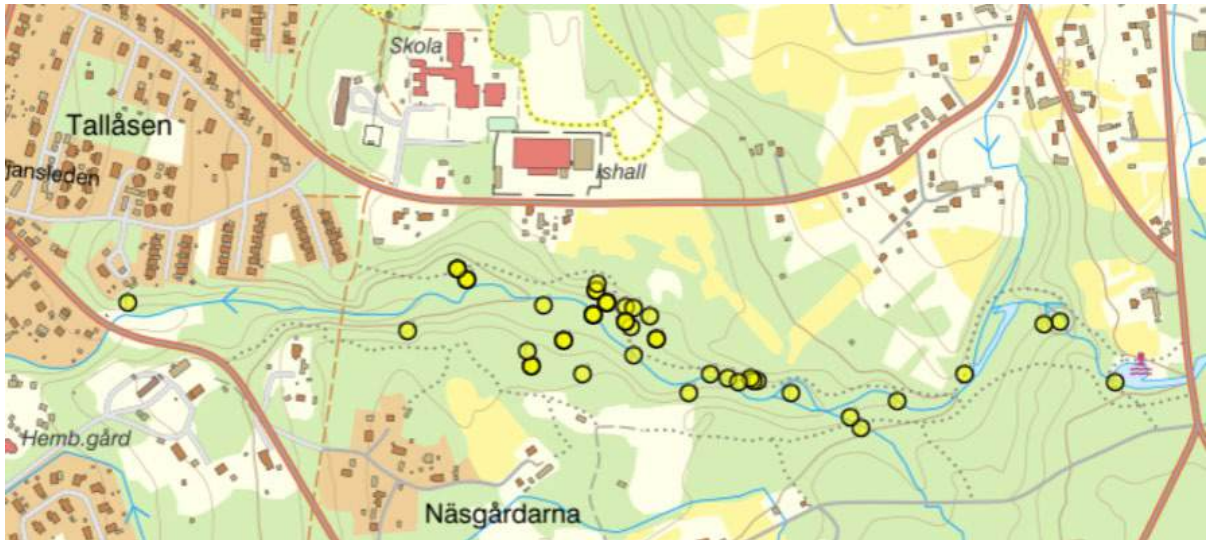

Figur 54-55. Vitmosslav som växer på fingermossa som syns till höger i bild. Nedan rönnspirea på norra sidan av dalgången strax uppströms gångbron över Enån. En invasiv art.

Figur 56-57. Blåtry är vanlig i dalgången. Nedan kamjordstjärna.

Figur 58-59. Fynd av svavelrisk, en kalkkrävande signalart. Tre exemplar på bilden nedan.

Figur 60. Rik förekomst av skägglav, en av områdets epifytiska arter.

Naturvärdesbiotoper

Enåns dalgång

Naturtyp: Skog och buskmark, vattendrag.

Biotop: Å, bäck, källdrog, vattenfall, svämskog, äldre barrskog, lövskog, blandskog.

Beskrivning: Granskog dominerar med stort inslag av glasbjörk. Det finns också rikligt med gråal, hägg, asp, rönn, sälg och även vårtbjörk, skogstry och blåtry. Lönn ska särskilt framhållas då den närmast exploderat i antal under sista 10-20 åren. Nu finns det åtskilliga tusentals exemplar i form av både träd och små plantor. Detta kan till stor del tillskrivas klimatuppvärmningen. Även en alm har hittats längs ån. Mindre delar av skogen närmast vattnet utgörs av svämskog. På flera platser i sluttningarna i den västra delen öster om gångbron är det sank mark på båda nord och sydsidan. Mycket rika mossmattor finns med bland annat praktbräkenmossa, kransmossa och mörk husmossa. Praktmossor är vanliga i blötare partier. Se bildbilagan.

Klass: 2. Rödlistade arter och signalarter är spridda över hela området. Mycket gott om stående och liggande träd av både gran och olika lövträd som är döende eller döda. Gott om källflöden och källpåverkad mark. Merparten av dalgången har naturvärdesklass 2, dvs högt naturvärde och högt artvärde, på gränsen till högsta naturvärde. Biotopvärdet är högt och delvis mycket högt. Som helhet är bedömningen att dalgången ändå inte kommer upp i naturvärdesklass 1, alltså högsta naturvärde. Orsaken till det är att dalgången är påverkad av mänsklig aktivitet under lång tid.

Naturvårdsarter: Fler än 90 rödlistade arter och signalarter är påträffade samt flera mindre vanliga eller för trakten sällsynta arter.

Sydöstra delen

Naturtyp: Skog och buskmark.

Biotop: Barrskog, blandskog.

Beskrivning: Av ortofoto från 1975 framgår att det tidigare var i det närmaste helt avverkat söder om Slättbergsdammen och längs den stig som går där idag från Turistvägen. Längre västerut togs ett hygge upp där det idag i huvudsak växer yngre skog som är cirka 30-40 år med mycket tall, björk och gran. I området finns i dagsläget få naturvårdsarter. Jämför med figur 31, 28, 33 och 34. Området har utvecklingspotential.

Klass: 4. Enstaka rödlistade arter och flera signalarter. De flesta arter finns precis intill "stora" stigen som går söder om vattenfallet. Norr om stigen på samma ställe tillkommer bland annat rosenticka och ullticka.

Naturvårdsarter: Tretåig hackspett, bronshjon, trådticka.

Slättbergsdammen

Naturtyp: Vattendrag, antropogen terrester och antropogen limnisk miljö.

Biotop: Gräsmark och å.

Beskrivning: Delvis intakt del av Enån med kantzoner och därutöver örtrik gräsmark som klipps. Gles vegetation på sand i sluttning mot söder. Där finns steklar, bland annat vargstekeln *Mellinus arvensis*. Området gränsar till större ängsmark. Fjärilar ses ofta.

Klass: 3. Några rödlistade arter och signalarter på främst öppen solbelyst gräsmark som hävdas eller slits av besökare. Längs ån växer björkvaxskivling.

Naturvårdsarter: Drillsnäppa, svävfluglik dagsvärmare, rödkämpar, spetsvaxing, toppvaxing, lutvaxing (rödlistad), mönjevaxing (signalart), vitvaxing, naggnopping, slätterbroking, silkesrödhätting, guldskevling, sälgskevling och forsärla.

Infart P-plats Trunna

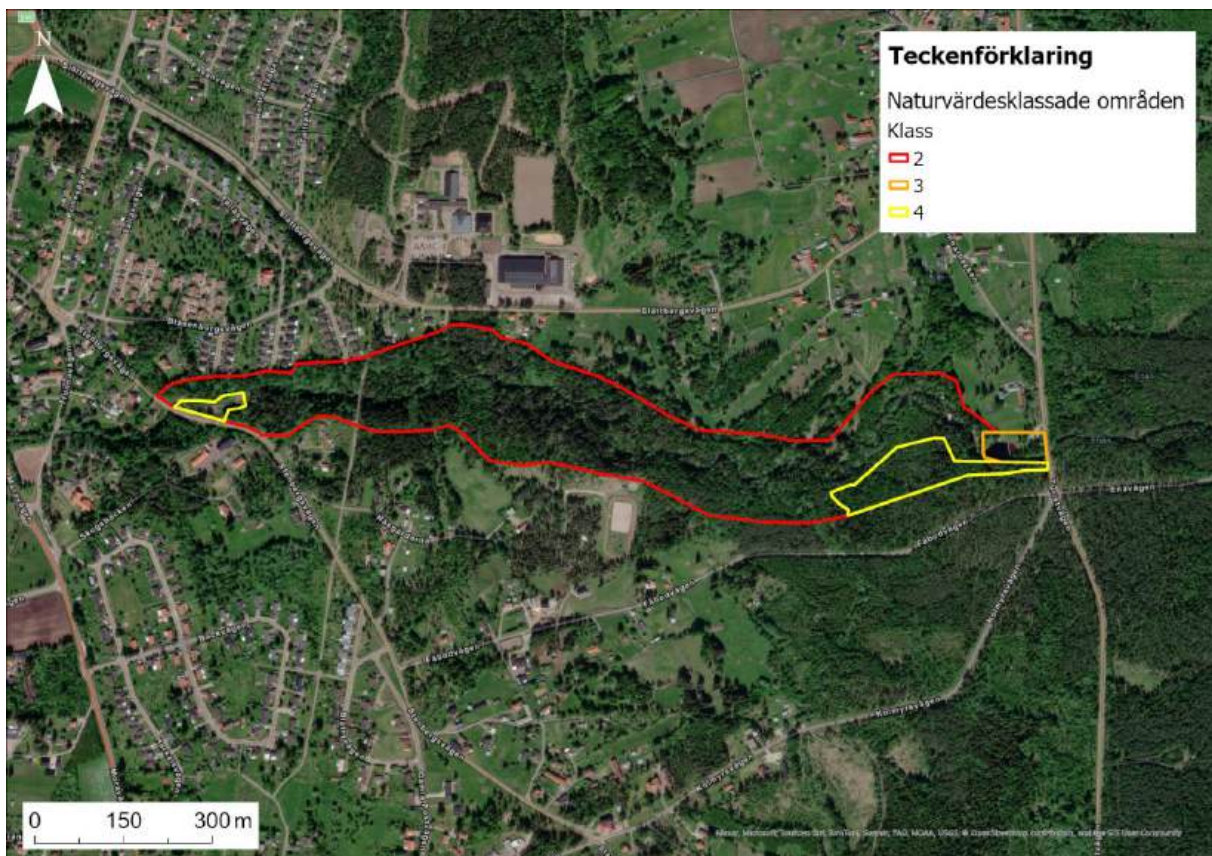
Naturtyp: Antropogen terrester miljö.

Biotop: Ruderatmark (ängsmark).

Beskrivning: Ruderatmark som vuxit igen med ett stort antal växter och närmast liknar en äng. Den slås vartannat år.

Klass: 4. Några rödlistade arter och flera mindre vanliga växter.

Naturvårdsarter: Backruta, brun gräsfjäril.

Figur 61. Naturvärdesklassade områden. Enåns dalgång har klass 2. Sydöstra delen har klass 4 liksom parkeringen och ängen i öster vid Trunna. Själva Slättbergsdammen med gräsmark har fått klass 3.

Litteratur och webbsidor

Almquist, E. 1949. Dalarnas flora.

Bratt, L. och Ljung, T. 1993. Hotade och sällsynta växter i Dalarna. Dalarnas Botaniska Sällskap.

Dalafloran. Dalarnas Botaniska Sällskap. <https://www.dalafloran.se/artindex.htm>

Färje, C.G. 1973. Floran i Orsa.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. Artdatabanken SLU. Uppsala.

Hermansson, J., Janols, A., Oldhammer, B. och Bratt, L. (red). 2024. Hotade och sällsynta svampar i Dalarna. Dalarnas Botaniska Sällskap.

Hjelmqvist, S. 1966. Beskrivning till berggrundskarta över Kopparbergs län. SGU.

FNNS Landskapsgrupp. 1983. Enån Orsa, åtgärder för friluftslivet. Stencil.

Johansson, Jonas. 1995. Enån i Orsa. Uppsala universitet, tema landskapsutveckling. Kulturgeografiska institutionen. Stencil.

Lillpers, B. 2024. På strövtåg längs Enån. Dala-Demokraten 3/1.

Malmqvist, L. och Melkerson, M. 1990-talet. Projektplan Enåns framtid. Stencil.

Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Västlig taiga. EU-kod: 9010.

Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Näringsrika granskogar -örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ. EU-kod: 9050

Naturvårdsverket. Fridlysta arter.

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/arter-och-artskydd/fridlysta-arter/>

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – naturvårdsarter. Skogsstyrelsen.

Nordell, P.O. 1984. Dokumentation av istida landformer, isavsmältning och högsta kustlinjen i Våmådalen och Orsasjöns randområden. Länsstyrelsen Kopparbergs län. Rapport 1984:4.

Ryneus, T. 1988. Naturvårdsprogram för Kopparbergs län.

Skogsvårdsstyrelsen. 1992. NISP, naturvårdsinriktad skogsbruksplan för Enåns dalgång. 16 sidor. Stencil.

Skogsstyrelsen. <https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>

Skogsstyrelsen. 2023. Skogsstyrelsens signalarter – en komplett förteckning.
<https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/miljo-och-klimat/nyckelbitoper/skogsstyrelsens-signalarter---version2023-1.pdf>

SLU Artportalen. <https://www.artportalen.se/>

SLU Artdatabanken. 2020. Röddlistade arter i Sverige 2020. SLU Uppsala.

SLU Artfakta. <https://artfakta.se/artbestamning>

Svensk standard. SS 199000:2023.

Talu, K. 2020. Enån och dess kulturella betydelse. Kompassen 29/9.

<https://geodatakatalogen.naturvardsverket.se/geonetwork/srv/swe/catalog.search#/metadata/2b9d4c76-3b0e-4a55-a16c-51513da84558>

Bilaga 1. Bilder

Enåns rinnande vatten och källdrog

Figur 62. En trång passage i Enåns kanjon uppströms gångbron.

Figur 63. Enåns kanjon nedströms gångbron på våren innan löven slagit ut.

Figur 64-65. Enåns vattenfall. Nedan Enåns övre del med stenig slänt. Längre ner längs ån är det finare isälvssediment.

Figur 66-67. Naturen längs Enån är omväxlande. Ovan ras i fint sediment och nedan en av de lite äldre tallar som finns spridda i området, särskilt på norra sidan av Enån.

Figur 68-69. Några miljöbilder från Enåns övre del. På bilden nedan syns en grov gran på andra sidan ån.

Figur70-71. Enån nedströms Slättbergsdammen.

Figur 72-73. Källflöde på norra sidan. Nedre bilden visar Enån i bakgrunden samt en sidogren och ett källflöde från norr.

Växtmiljöer för finbräken

Figur 74-75. Finbräken växer i exklusiva miljöer i Enåns dalgång. Två olika lokaler på bilderna.

Figur 76-77. Ytterligare två lokaler för finbräken. Totalt noterades fem lokaler 2025.

Död ved

Figur 78-79. Död ved i sydligaste delen av inventeringsområdet med många vedlevande svampar. Bilden tagen tidigt innan lövträden slagit ut. Här växer gott om bland annat blåträ (i förgrunden), lönn och andra lövträd. Nedre bilden tagen längre uppströms.

Figur 80-81. Död ved av olika ålder. Lågan i förgrunden på nedre bilden hyser ullticka.

Figur 82-83. Trådticka är en signalart, här söder om vattenfallet. Nedan höstbild med stig till höger.

Figur 84. EU-habitat västlig taiga finns söder om vattenfallet. Även här är det gott om död ved.

Kulturspår

Figur 85-89. Kulturspår nedanför vattenfallet. Längst ner gamla kvarnstenar.

Figur 90-92. Överst en gammal vattenledning i trä som mulnat ner. Nedan en gammal kvarnsten i Enån (sådana noterades på fyra platser) samt gångbron över Enåns kanjon.

Figur 93-94. Igenväxningen är påtaglig på flera platser. Denna bild tagen precis intill inventeringsområdet i nordöstra delen där det finns stenrösen som är både breda och långa. En stig passerar här bort mot ishallen. Nedan platsen för gamla Enå snickeri som vuxit igen men där en öppen yta slås av kommunen vartannat år. Här passerar stigen ner mot hembygdsgården.

Figur 95. Slättbergsdammen är en antropogen limnisk miljö, vilket framgår av denna höstbild där vattnet sänkts.

Bilaga 2. Artförteckning – alla fynduppgifter under 2025

(En del lavar läggs in under vintern i Artportalen, men de finns nämnda på sid 44-49)

Brynsvartlöpare	<i>Pterostichus niger</i>	1
Thomsons trägnagare	<i>Cacotemnus thomsoni</i>	1
Bronshjon	<i>Callidium coriaceum</i>	15
Vågbandad barkbock	<i>Semanotus undatus</i>	1
Renfanebagge	<i>Galeruca tanaceti</i>	1
	<i>Cychramus luteus</i>	1
Granbarkborre	<i>Ips typographus</i>	1
Björksplintborre	<i>Scolytus ratzeburgii</i>	1
Mindre mörghor	<i>Tomicus minor</i>	1
	<i>Mellinus arvensis</i>	1
Hushästmyra	<i>Camponotus herculeanus</i>	1
Större träfjäril	<i>Cossus cossus</i>	1
Vickerbackmätare	<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	1
Gaffelgräsfly	<i>Cerapteryx graminis</i>	1
Ängssmygare	<i>Ochlodes sylvanus</i>	1
Vitfläckig guldvinge	<i>Lycaena virgaureae</i>	1

Silverstreckad pärlemorfjäril, färgformen valesina	<i>Argynnis paphia morphotype valesina</i>		1
Prydlig pärlemorfjäril	<i>Boloria euphrosyne</i>		1
Påfågelöga	<i>Aglais io</i>		1
Sorgmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>		1
Amiral	<i>Vanessa atalanta</i>		1
Brun gräsfjäril	<i>Coenonympha hero</i>	NT	1
Kvickgräsfjäril	<i>Pararge aegeria</i>		2
Citronfjäril	<i>Gonepteryx rhamni</i>		1
Aurorafjäril	<i>Anthocharis cardamines</i>		2
Starrmosaikslända	<i>Aeshna juncea</i>		1
Blomkrabbspindel	<i>Misumena vatia</i>		1
Abborre	<i>Perca fluviatilis</i>		1
Bäver	<i>Castor fiber</i>		1
Ekorre	<i>Sciurus vulgaris</i>		1
Älg	<i>Alces alces</i>		1
Rådjur	<i>Capreolus capreolus</i>		1
Rödräv	<i>Vulpes vulpes</i>		1
Utter	<i>Lutra lutra</i>	NT	1
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>		1
Gök	<i>Cuculus canorus</i>		1
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>		4
Trana	<i>Grus grus</i>		1
Morkulla	<i>Scolopax rusticola</i>		1
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT	3
Fiskmås	<i>Larus canus</i>	NT	1
Kattuggla	<i>Strix aluco</i>		1
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT	14
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT	43
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>		4
Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT	1
Nötskrika	<i>Garrulus glandarius</i>		1
Skata	<i>Pica pica</i>		2
Blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>		1
Talgoxe	<i>Parus major</i>		2
Svartmes	<i>Periparus ater</i>		1
Tofsmes	<i>Lophophanes cristatus</i>		1
Talltita	<i>Poecile montanus</i>	NT	3
Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT	4
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>		1
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>		5
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>		1
Svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>		5
Sidensvans	<i>Bombycilla garrulus</i>		1
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>		1
Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>		2
Trädkrypare	<i>Certhia familiaris</i>		2
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>		4

Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU	1
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>		4
Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT	6
Koltrast	<i>Turdus merula</i>		4
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT	3
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>		3
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	7
Forsärla	<i>Motacilla cinerea</i>		10
Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>		2
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>		1
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		3
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN	1
Steglits	<i>Carduelis carduelis</i>		3
Grönsiska	<i>Spinus spinus</i>		1
Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>		12
Fläcklunds näcka	<i>Arianta arbustorum</i>		1
Gråsvart kölsnigel	<i>Limax cinereoniger</i>		1
Fläcklav	<i>Arthonia radiata</i>		1
	<i>Lichenostigma maureri</i>		1
	<i>Endococcus perpusillus</i>		1
	<i>Endococcus propinquus</i>		2
Blysvedskivlav	<i>Miriquidica plumbeoatra</i>	NE	1
Violettblå tagellav	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	NT	2
Islandslav	<i>Cetraria islandica</i>		1
Slånlav	<i>Evernia prunastri</i>		1
Smal letlav	<i>Parmelia pinnatifida</i>		1
Skägglav	<i>Usnea dasopoga</i>		1
Orangebrun knopplav	<i>Biatora helvola</i>		1
Blåsvart knopplav	<i>Biatora ocelliformis</i>		1
Brokig kalkmosslav	<i>Bilimbia sabuletorum</i>		1
Mjölig brosklav	<i>Ramalina farinacea</i>		1
Tramplav	<i>Protomicarea limosa</i>		1
Grynig blodlav	<i>Violella fucata</i>		1
Dvärgtufs	<i>Scytinium teretiusculum</i>		2
Korallblylav	<i>Parmeliella triptophylla</i>		1
Strandbläcklav	<i>Placynthium flabelliformis</i>		1
Korallkuddlav	<i>Polychidium muscicola</i>		1
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>		2
Torsklav	<i>Peltigera aphthosa</i>		1
Filtlav	<i>Peltigera canina</i>		1
Tunn filtlav	<i>Peltigera membranacea</i>		1
Styv filtlav	<i>Peltigera neckeri</i>		1
Fjällig filtlav	<i>Peltigera praetextata</i>		1
	<i>Rhizocarpon cinereovirens</i>	NE	1
	<i>Rhizocarpon geographicum</i> ssp. <i>lindsayanum</i>		1
Kragkartlav	<i>Rhizocarpon lecanorinum</i>		1
Ringkartlav	<i>Rhizocarpon petraeum</i>		1
Hattlav	<i>Baeomyces rufus</i>		1

Sjökantlav	<i>Ionaspis lacustris</i>		1
Liten vaxlav	<i>Coenogonium pineti</i>		1
Rund skuggporina	<i>Pseudosagedia globulans</i>	NE	1
Vitmosslav	<i>Icmadophila ericetorum</i>		1
Gråstenslav	<i>Aspicilia cinerea</i>		1
Fläckig gråstenslav	<i>Sagedia simoënsis</i>		1
Barkvindlav	<i>Loxospora elatina/chloropolia</i>		1
	<i>Skyttea gregaria</i>	NE	1
Slemmurkling	<i>Leotia lubrica</i>		1
Blek spadmurkling	<i>Spathularia rufa</i>		1
Grynig nållav	<i>Chaenotheca chrysocephala</i>		1
Rostfläckig nållav	<i>Chaenotheca ferruginea</i>		1
Vitgrynig nållav	<i>Chaenotheca subroscida</i>	NT	1
Grå nållav	<i>Chaenotheca trichialis</i>		1
Biskopsmössa	<i>Gyromitra infula</i>		2
Pokalmurkla	<i>Helvella acetabulum</i>		1
Luddskål	<i>Humaria hemisphaerica</i>		1
Scharlakansskål	<i>Sarcoscypha austriaca</i>		1
Stor blekskål	<i>Tarzetta catinus</i>		4
Tickdyna	<i>Trichoderma pulvinatum</i>		1
Gransotdyna	<i>Camarops tubulina</i>	NT	1
Stornästing	<i>Eutypella sorbi</i>		1
Klotfruktslav	<i>Sarcosagium campestre</i>		1
Champinjoner	<i>Agaricus</i>		4
Snöbollschampinjon	<i>Agaricus arvensis</i>		1
Ängschampinjon	<i>Agaricus campestris</i>		1
Skogschampinjon	<i>Agaricus sylvaticus</i>		1
Syrlig fjällskivling	<i>Lepiota cristata</i>		1
Gulflockig fjällskivling	<i>Lepiota magnispora</i>		1
Guldskevling	<i>Bolbitius titubans</i>		1
Spindelkevlingar	<i>Cortinarius</i>		8
Eldspindling	<i>Cortinarius limonius</i>		2
Violett fotad slemspindling	<i>Cortinarius collinitus</i>		1
Trappspindling	<i>Cortinarius trivialis</i>		4
Gyllenspindling	<i>Cortinarius aureofulvus</i>	VU	1
Kopparspindling	<i>Cortinarius cupreorufus</i>	VU	4
Anisspindling	<i>Cortinarius odorifer</i>		2
Mångkransad spindling	<i>Cortinarius triumphans</i>		2
Tuvspindling	<i>Cortinarius turmalis</i>		1
Klubbspindling	<i>Cortinarius varius</i>		7
Strimspindling	<i>Cortinarius glaucopus s.lat.</i>		1
Bitterspindlingar	<i>Cortinarius infractus s.lat.</i>		2
Björkspindling	<i>Cortinarius anomalus</i>		1
Broskspindling	<i>Cortinarius duracinus</i>		2
Bockspindling	<i>Cortinarius traganus</i>		1
Sälvspindling	<i>Cortinarius saturninus s.lat.</i>		2
Sidenmussling	<i>Crepidotus variabilis</i>		2
Slätterbroking	<i>Panaeolina foenicisecii</i>		1

Sidentråding	<i>Inocybe geophylla</i>		2
Violett sidentråding	<i>Inocybe lilacina</i>		3
Långfotad röksvamp	<i>Lycoperdon excipuliforme</i>		2
Vårtig röksvamp	<i>Lycoperdon perlatum</i>		1
Vitspröding	<i>Candolleomyces candolleanus</i>		1
Ockragul grynskivling	<i>Cystoderma amianthinum</i>		1
Gyllenskivling	<i>Phaeolepiota aurea</i>		2
Föränderlig tofsskivling	<i>Kuehneromyces mutabilis</i>		1
Ärggrön kragaskivling	<i>Stropharia aeruginosa</i>		1
Gul kragaskivling	<i>Stropharia semiglobata</i>		1
Toffelskräling	<i>Tubaria furfuracea</i>		1
Vit vaxskivling	<i>Cuphophyllus virgineus s.lat.</i>		2
Lutvaxing	<i>Neohygrocybe nitrata</i>	NT	1
Spetsvaxing	<i>Hygrocybe acutoconica</i>		2
Kantarellvaxing	<i>Hygrocybe cantharellus</i>		1
Blodvaxing	<i>Hygrocybe coccinea</i>		1
Toppvaxing	<i>Hygrocybe conica</i>		1
Mönjevaxing	<i>Hygrocybe miniata</i>		1
Gullnavling	<i>Chrysomphalina chrysophylla</i>		1
Doftvaxskivling	<i>Hygrophorus agathosmus s.str.</i>		1
Björkvaxskivling	<i>Hygrophorus hedrychii</i>		1
Granvaxskivling	<i>Hygrophorus piceae</i>		1
Nejlikbrosking	<i>Marasmius oreades</i>		1
Blek nagelskivling	<i>Gymnopus dryophilus</i>		1
Mörk nagelskivling	<i>Rhodocollybia butyracea</i>		1
Mörkfjällig honungsskivling	<i>Armillaria ostoyae</i>		1
Streknagelskivling	<i>Clitocybula platyphylla</i>		1
Dvärgnavling	<i>Delicatula integrilla</i>		1
Flåhätta	<i>Mycena epipterygia</i>		2
Rättikhätta	<i>Mycena pura</i>		2
Ostronmussling	<i>Pleurotus ostreatus</i>		1
Brun flugsvamp	<i>Amanita regalis</i>	NE	1
Grå kamskivling	<i>Amanita vaginata f. vaginata</i>	NE	1
Droppklibbskivling	<i>Limacella guttata</i>		1
Svarteggad skölding	<i>Pluteus atromarginatus</i>		1
Pudrad trattskivling	<i>Clitocybe nebularis</i>		3
Mjölskivling	<i>Clitopilus prunulus</i>		2
Mörkrödling	<i>Entoloma clypeatum</i>		1
	<i>Entoloma sericatum</i>		1
Silkesrödhätting	<i>Entoloma sericeum</i>		2
Nagnopping	<i>Entoloma serrulatum</i>		1
Mörk tuvskivling	<i>Lyophyllum decastes</i>		1
Jättetrattskivling	<i>Aspropaxillus giganteus</i>		1
Riddarmusseron	<i>Tricholoma equestre</i>		1
Fläckmusseron	<i>Tricholoma fulvum</i>		7
Luktmusseron	<i>Tricholoma inamoenum</i>		1
Såpmusseron	<i>Tricholoma saponaceum</i>		2
Rättikmusseron	<i>Tricholoma stiparophyllum</i>		1

Skäggmusseron	Tricholoma vaccinum		1
Rättikmusseron	Tricholoma album s.lat.		2
Stubbmusseron	Tricholomopsis decora		1
Algröppa	Plicatura nivea		2
Pepparsopp	Chalciporus piperatus		1
Aspsopp agg.	Leccinum aurantiacum s.lat.		1
Vitköttig sammetsopp	Xerocomus ferrugineus		1
Pluggskivling	Paxillus involutus s.lat.		3
Olivpulverskinn	Coniophora olivacea		2
Citronsllemskivling	Gomphidius glutinosus		2
Kamjordstjärna	Geastrum pectinatum		2
Barrklubbsvamp	Clavariadelphus ligula		1
Granfingersvamp	Phaeoclavulina eumorpha		1
	Ramaria s.str.		1
Gröntoppig fingersvamp	Ramaria apiculata		1
Tallfingersvamp	Ramaria eosanguinea		1
Taggfingersvamp	Ramaria karstenii	VU	1
Blek fingersvamp	Ramaria pallida	NT	3
Läderdoftande fingersvamp	Ramaria safraniolens	VU	6
Broskkrös	Exidia candida var. cartilaginea		1
Gelétagging	Pseudohydnum gelatinosum		3
Kantarell	Cantharellus cibarius		1
Kamfingersvamp	Clavulina cristata		2
Rödgul taggsvamp	Hydnum rufescens s. lat.		1
Kuddticka	Fomitoporia punctata		1
Vedticka	Fuscoporia viticola		2
Sprängticka	Inonotus obliquus		1
Alticka	Mensularia radiata		1
Ullticka	Phellinidium ferrugineofuscum	NT	10
Sälgticka	Phellinopsis conchata		1
Eldticka	Phellinus igniarius		1
Aspticka	Phellinus tremulae		1
Violticka	Trichaptum abietinum		1
Slingerticka	Cerrena unicolor		1
Vågticka	Osteina undosa	VU	1
	Postia		1
Blödticka	Postia fragilis		1
Bitterticka	Postia stiptica		1
Blåticka	Postia caesia complex		2
Björkticka	Fomitopsis betulina		1
Rosenticka	Fomitopsis rosea	NT	19
Knölticka	Fomitopsis serialis		1
Platticka	Ganoderma applanatum		1
Ulltickeporing	Skeletocutis brevispora	VU	1
	Leptoporus mollis s. str.	NT	1
Kötticka	Leptoporus mollis/erubescens		1
Sotticka	Ischnoderma benzoinum		2
Rynkskinn	Phlebia centrifuga	VU	8

Lysticka	Hapalopilus rutilans		1
Strumpticka	Cerioporus varius		1
Borstticka	Trametes hirsuta		1
Rostskinn	Crustoderma dryinum	VU	1
Trådticka	Climacocystis borealis		1
Rotticka	Heterobasidion annosum		2
	Heterobasidion parviporum		1
Hårdskinn	Amylostereum chailletii		1
Gulskinn	Gloiothele citrina		1
Brandriska	Lactarius aurantiacus		1
Granblodriska	Lactarius deterrimus		1
Svartriska	Lactarius necator		1
Svavelriska	Lactarius scrobiculatus		46
Fjällriska	Lactarius spinosulus		2
Skogsriska	Lactarius trivialis		1
Luden vitrisk	Lactifluus vellereus		1
Svedkremla	Russula adusta		1
Grönkremla	Russula aeruginea		2
Blek giftkremla	Russula betularum		1
Svartkremla	Russula nigricans		1
Krusbärskremla	Russula queletii		2
Skarp sienakremla	Russula versicolor		1
Sprickskinn	Conferticium ochraceum		1
Talgsvamp	Sebacina incrustans		1
Grangräticka	Boletopsis leucomelaena	VU	2
Zontaggsvamp	Hydnellum conrescens		3
Skarp dropptaggsvamp	Hydnellum peckii		4
Dofttaggsvamp	Hydnellum suaveolens	NT	4
Svartvit taggsvamp	Phellodon melaleucus	NT	1
	Phellodon niger s.lat	NT	1
Grantaggsvamp	Phellodon violascens	NT	2
Fjällig taggsvamp s.str.	Sarcodon imbricatus s.str.		6
Busksvamp	Thelephora palmata		1
Gullhorn	Calocera viscosa		1
	Tremella hypogymniae		1
Vågig sågmossa	Atrichum undulatum		1
Fyrtandsmossa	Tetraphis pellucida		1
Bäckrundmossa	Rhizomnium punctatum		1
Skogspraktmossa	Plagiomnium affine		1
Lundpraktmossa	Plagiomnium cuspidatum		1
Bandpraktmossa	Plagiomnium elatum		1
Kärrpraktmossa	Plagiomnium ellipticum		1
Hårgräsmossa	Cirriphyllum piliferum		1
Palmmossa	Climacium dendroides		1
Stor näckmossa	Fontinalis antipyretica		1
Kransmossa	Hylocomiadelphus triquetrus		2
Mörk husmossa	Hylocomiastrum umbratum		7
Gräshakmossa	Rhytidiadelphus squarrosus		1

Skogshakmossa	Rhytidiadelphus subpinnatus		1
Spjutmossa	Calliergonella cuspidata		1
Trubbfjädermossa	Homalia trichomanoides		1
Skogssidenmossa	Plagiothecium denticulatum		1
Tujamossor	Thuidium		1
Backtujamossa	Thuidium assimile		1
Stubbkvastmossa	Dicranum montanum		1
Tallvitmossa	Sphagnum capillifolium		1
Lundlummermossa	Barbilophozia barbata		1
Vedtrappmossa	Crossocalyx hellerianus	NT	2
Långfliksmossa	Nowellia curvifolia		1
Krusflikmossa	Schistochilopsis incisa s.lat.		1
Fingermossa	Lepidozia reptans		1
Praktbräkenmossa	Plagiochila asplenoides s.str.		1
Liten bräkenmossa	Plagiochila porelloides		1
Plattsvepemossa	Radula complanata s.lat.		1
Handbålmossa	Riccardia latifrons		1
Lerbålmossa	Blasia pusilla		1
Lungmossa	Marchantia polymorpha		1
Lopplummer (aggregat)	Huperzia selago agg.		1
Revlummer	Lycopodium annotinum		1
Åkerfräken	Equisetum arvense		1
Skavfräken	Equisetum hyemale		1
Ångsfräken	Equisetum pratense		1
Trådfräken	Equisetum scirpoides		8
Skogsfräken	Equisetum sylvaticum		1
Örnbräken	Pteridium aquilinum		1
Stenbräken	Cystopteris fragilis		2
Finbräken	Cystopteris montana		5
Ekbräken	Gymnocarpium dryopteris		1
Hultbräken	Phegopteris connectilis		1
Strutbräken	Matteuccia struthiopteris		1
Majbräken	Athyrium filix-femina		2
Träjon	Dryopteris filix-mas		2
Stensöta	Polypodium vulgare		2
Gran	Picea abies		1
Cembratall	Pinus cembra		2
Tall	Pinus sylvestris		1
En	Juniperus communis		1
Ormbär	Paris quadrifolia		21
Knärot	Goodyera repens	VU	6
Tvåblad	Neottia ovata		1
Liljekonvalj	Convallaria majalis		1
Höstfunkia	Hosta lancifolia		1
Ekorrbär	Maianthemum bifolium		1
Rysk blåstjärna	Othocallis siberica		1
Ryltåg	Juncus articulatus		1
Syltåg	Juncus tenuis		1

Vitfryle	Luzula luzuloides		2
Vasstarr	Carex acuta		1
Vispstarr	Carex digitata		1
Knagglestarr	Carex flava		1
Harstarr	Carex leporina		1
Blekstarr	Carex pallescens		1
Ljus flaskstarr	Carex rostrata		1
Krypven	Agrostis stolonifera		1
Vårbrodd (aggregat)	Anthoxanthum odoratum agg.		1
Piprör	Calamagrostis arundinacea		1
Brunrör	Calamagrostis phragmitoides		1
Lundelm	Elymus caninus		2
Fårsvingel	Festuca ovina		1
Mannagräs	Glyceria fluitans		1
Bergsslok	Melica nutans		1
Blåtåtel	Molinia caerulea		1
Timotej	Phleum pratense		1
Fjällgröe	Poa alpina		1
Vitgröe	Poa annua		1
Lundgröe	Poa nemoralis		1
Sengröe	Poa palustris		1
Svart trolldruva	Actaea spicata		9
Vitsippa	Anemone nemorosa		1
Akleja	Aquilegia vulgaris		2
Kabbleka	Caltha palustris		1
Alpklematis	Clematis alpina		6
Blåsippa	Hepatica nobilis		30
Smörblomma	Ranunculus acris		1
Åltranunkel	Ranunculus flammula		1
Revsmörblomma	Ranunculus repens		1
Backruta	Thalictrum simplex	NT	1
Måbär	Ribes alpinum		2
Röda vinbär (aggregat)	Ribes rubrum agg.		1
Hjärtbergenia	Bergenia cordifolia		1
Gullpudra	Chrysosplenium alternifolium		17
Gulvial	Lathyrus pratensis		1
Käringtand	Lotus corniculatus		1
Blomsterlupin	Lupinus polyphyllus		2
Skogsklöver	Trifolium medium		1
Rödkläver	Trifolium pratense		1
Häckvicker	Vicia sepium		2
Häggmispel	Amelanchier spicata		4
Gåsört	Argentina anserina		1
Plymspirea	Aruncus dioicus		1
Häckoxbär	Cotoneaster lucidus		3
Kanadahagtorn	Crataegus flabellata		1
Älggräs	Filipendula ulmaria		2
Smultron	Fragaria vesca		1

Humleblomster	<i>Geum rivale</i>		2
Femfingerört	<i>Potentilla argentea</i>		1
Hägg	<i>Prunus padus</i>		1
Stenros (aggregat)	<i>Rosa canina</i> agg.		1
Daggros	<i>Rosa glauca</i>		1
Kanelros	<i>Rosa majalis</i>		1
Hallon	<i>Rubus idaeus</i>		1
Rönnspirea	<i>Sorbaria sorbifolia</i>		4
Rönn	<i>Sorbus aucuparia</i>		1
Spireor	<i>Spiraea</i>		2
Klasespirea	<i>Spiraea × billardii</i>		1
Brakved	<i>Frangula alnus</i>		1
Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR	1
Brännässla	<i>Urtica dioica</i>		1
Skogsek	<i>Quercus robur</i>		4
Pors	<i>Myrica gale</i>		1
Gråal	<i>Alnus incana</i>		1
Fyrkantig johannesört	<i>Hypericum maculatum</i>		1
Äkta johannesört	<i>Hypericum perforatum</i>		2
Ängsviol	<i>Viola canina</i>		1
Mossviol	<i>Viola epipsila</i>		1
Skogsviol	<i>Viola riviniana</i>		2
Styvmorsviol	<i>Viola tricolor</i>		1
Bindvide	<i>Salix aurita</i>		1
Sälg	<i>Salix caprea</i>		2
Knäckepil (aggregat)	<i>Salix fragilis</i> agg.		1
Jolster	<i>Salix pentandra</i>		1
Grönvide	<i>Salix phylicifolia</i>		1
Midsommarblomster	<i>Geranium sylvaticum</i>		1
Mjölke	<i>Chamaenerion angustifolium</i>		1
Skogslönn	<i>Acer platanoides</i>		6
Rosenmalva	<i>Malva alcea</i>		3
Myskmalva	<i>Malva moschata</i>		1
Tibast	<i>Daphne mezereum</i>		2
Sandtrav	<i>Arabidopsis arenosa</i>		1
Sommargyllen	<i>Barbarea vulgaris</i>		1
Kärrbräsma	<i>Cardamine pratensis</i> subsp. <i>paludosa</i>		1
Hesperis	<i>Hesperis matronalis</i>		1
Backskärvfrö	<i>Noccaea caerulea</i>		1
Ängssyra	<i>Rumex acetosa</i>		1
Bergssyra	<i>Rumex acetosella</i>		1
Gårdsskräppa	<i>Rumex longifolius</i>		1
Fältarv	<i>Cerastium arvense</i>		1
Hönsarv	<i>Cerastium fontanum</i>		1
Krypnarv	<i>Sagina procumbens</i>		1
Rödblära	<i>Silene dioica</i>		1
Vitblära	<i>Silene latifolia</i>		2
Smällglim	<i>Silene vulgaris</i>		1

Nordlundarv	<i>Stellaria nemorum</i> subsp. <i>nemorum</i>		2
Videkornell	<i>Cornus sericea</i>		2
Jättebalsamin	<i>Impatiens glandulifera</i>		3
Skogsstjärna	<i>Lysimachia europaea</i>		1
Gullviva	<i>Primula veris</i>		1
Blåbär	<i>Vaccinium myrtillus</i>		1
Lingon	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>		1
Vitmåra	<i>Galium boreale</i>		1
Stormåra	<i>Galium mollugo</i>		1
Vattenmåra	<i>Galium palustre</i>		1
Bäckförgätmigej	<i>Myosotis scorpioides</i> subsp. <i>scorpioides</i>		1
Gulsporre	<i>Linaria vulgaris</i>		2
Groblad	<i>Plantago major</i>		1
Rödkämpar	<i>Plantago media</i>		1
Teveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>		1
Ärenpris	<i>Veronica officinalis</i>		1
Flenört	<i>Scrophularia nodosa</i>		1
Franskt kungsljus	<i>Verbascum chaixii</i>		1
Pipdån	<i>Galeopsis tetrahit</i>		1
Jordreva	<i>Glechoma hederacea</i>		2
Brunört	<i>Prunella vulgaris</i>		1
Lila ögontröst (aggregat)	<i>Euphrasia stricta</i> agg.		1
Toppklocka	<i>Campanula glomerata</i>		2
Stor blåklocka	<i>Campanula persicifolia</i>		2
Knölklocka	<i>Campanula rapunculoides</i>		1
Röllika	<i>Achillea millefolium</i>		1
Nysört	<i>Achillea ptarmica</i>		1
Kattfot	<i>Antennaria dioica</i>		4
Gråbo	<i>Artemisia vulgaris</i>		1
Krustistel	<i>Carduus crispus</i>		2
Rödclint	<i>Centaurea jacea</i>		1
Brudborste	<i>Cirsium heterophyllum</i>		2
Kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>		8
Flockfibbla	<i>Hieracium umbellatum</i>		1
Skogsfibblor (aggregat)	<i>Hieracium</i> sect. <i>Hieracium</i> agg.		1
Slätterfibbla	<i>Hypochaeris maculata</i>	NT	6
Skogssallat	<i>Lactuca muralis</i>		6
Harkål	<i>Lapsana communis</i>		1
Gatkamomill	<i>Matricaria discoidea</i>		1
Vanlig rödfibbla	<i>Pilosella aurantiaca</i> var. <i>aurantiaca</i>	NE	1
Höstfibbla	<i>Scorzoneroides autumnalis</i>		1
Kanadensiskt gullris	<i>Solidago canadensis</i>		1
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>		1
Åkermolke	<i>Sonchus arvensis</i>		1
Renfana	<i>Tanacetum vulgare</i>		1
Ängshaverrot	<i>Tragopogon pratensis</i>		1
Baldersbrå	<i>Tripleurospermum inodorum</i>		1
Hästhov	<i>Tussilago farfara</i>		1

Druvfläder	Sambucus racemosa	8
Olvon	Viburnum opulus	3
Åkervädd	Knautia arvensis	1
Linnea	Linnaea borealis	1
Blåtry	Lonicera caerulea	5
Skogstry	Lonicera xylosteum	7
Flädervänderot	Valeriana sambucifolia	1
Kirskål	Aegopodium podagraria	1
Strätta	Angelica sylvestris	1
Hundkäx	Anthriscus sylvestris	1
Kummin	Carum carvi	1
Kärrsilja	Peucedanum palustre	1
Bockrot	Pimpinella saxifraga	2

Bilaga 3. Artförteckning - alla fynduppgifter fram till 2025

Bronshjon	Callidium coriaceum		1
Svävflugedagsvärmare	Hemaris tityus	NT	1
Vågbandad fältmätare	Lampropteryx suffumata		1
Utter	Lutra lutra	NT	5
Mink	Neovison vison		2
Järpe	Tetrastes bonasia	NT	1
Tjäder	Tetrao urogallus		1
Storspov	Numenius arquata	EN	1
Morkulla	Scolopax rusticola		1
Drillsnäppa	Actitis hypoleucos	NT	4
Skogssnäppa	Tringa ochropus		1
Gråhäger	Ardea cinerea		1
Kattuggla	Strix aluco		3
Sparvhök	Accipiter nisus		1
Fjällvråk	Buteo lagopus	NT	1
Ormvråk	Buteo buteo		1
Spillkråka	Dryocopus martius	NT	2
Tretåig hackspett	Picoides tridactylus	NT	2
Större hackspett	Dendrocopos major		1
Nötskrika	Garrulus glandarius		1
Skata	Pica pica		1
Kaja	Coloeus monedula		1
Korp	Corvus corax		1
Blåmes	Cyanistes caeruleus		3
Tofsmes	Lophophanes cristatus		1
Entita	Poecile palustris	NT	1
Hussvala	Delichon urbicum	VU	1
Stjärtmes	Aegithalos caudatus		2
Grönsångare	Phylloscopus sibilatrix	NT	1
Lövsångare	Phylloscopus trochilus		2
Gransångare	Phylloscopus collybita		1

Sidensvans	<i>Bombycilla garrulus</i>		1
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>		1
Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>		1
Trädkrypare	<i>Certhia familiaris</i>		4
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>		2
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU	1
Strömstare	<i>Cinclus cinclus</i>		13
Dubbeltrast	<i>Turdus viscivorus</i>		1
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT	3
Grå flugsnappare	<i>Muscicapa striata</i>		2
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>		1
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	1
Stenskvätta	<i>Oenanthe oenanthe</i>		1
Forsärla	<i>Motacilla cinerea</i>		32
Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>		1
Trädpiplärka	<i>Anthus trivialis</i>		2
Bergfink	<i>Fringilla montifringilla</i>		1
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>		2
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		1
Gråsiska	<i>Acanthis flammea</i>		1
Mindre korsnäbb	<i>Loxia curvirostra</i>		1
Grönsiska	<i>Spinus spinus</i>		2
Svart klotterlav	<i>Arthonia atra</i>		1
Lodytsklotter	<i>Lecanographa abscondita</i>		1
Liten rönnlav	<i>Buellia erubescens</i>	NE	2
Violettagrå tagellav	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	NT	1
	<i>Bibbya vermifera</i>	NE	2
Dvärgtufs	<i>Scytinium teretiusculum</i>		1
Korallblylav	<i>Parmeliella triptophylla</i>		2
Bläcklav	<i>Placynthium nigrum</i>		1
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>		2
Ådrig torsklav	<i>Peltigera leucophlebia</i>		1
Guldorangelav	<i>Leproplaca chrysodeta</i>		1
Vägglav	<i>Xanthoria parietina</i>		1
Gyttrad kalkstenslav	<i>Circinaria contorta</i>		2
	<i>Fuscidea recensa</i>	NE	1
Läderskål	<i>Encoelia furfuracea</i>		1
Gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>		1
Kådskål	<i>Zythia resinæ</i>		1
Tulpanskål	<i>Microstoma protractum</i>		1
Bombmurkla	<i>Sarcosoma globosum</i>	VU	2
Blekskålar	<i>Tarzetta</i>		1
Gransotdyna	<i>Camarops tubulina</i>	NT	1
Anisspindling	<i>Cortinarius odorifer</i>		1
Gyllenskipling	<i>Phaeolepiota aurea</i>		1
Kantarellvaxing	<i>Hygrocybe cantharellus</i>		1
Doftvaxskivling	<i>Hygrophorus agathosmus s.str.</i>		1

Stinkmussling	Phyllotopsis nidulans		1
Alflugsvamp	Amanita friabilis	NT	1
Blåmusseron	Lepista nuda		1
Pepparsopp	Chalciporus piperatus		1
Barrklubbsvamp	Clavariadelphus ligula		1
Gul fingersvamp			
agg.	Ramaria flava s.lat.		1
Läderdoftande fingersvamp	Ramaria safraniolens	VU	1
Korallfingersvampar	Ramaria s.lat.		1
	Exidiopsis effusa		1
Kamfingersvamp	Clavulina cristata		1
Vedticka	Fuscoporia viticola		1
Kantöra	Hymenochaetopsis tabacina		1
	Phellinidium		
Ullticka	ferrugineofuscum	NT	1
	Phellinus alni		1
Gränsticka	Phellopilus nigrolimitatus	NT	1
Tallticka	Porodaedalea pini	NT	1
Violticka	Trichaptum abietinum		1
Rosenticka	Fomitopsis rosea	NT	5
Ulltickeporing	Skeletocutis brevispora	VU	1
Purpurticka	Ceriporia purpurea s.str.		1
Kristallvaxskinn	Phlebia livida		1
Rynkskinn	Phlebia centrifuga	VU	3
Citronporing	Antrodiella citrinella	CR	1
Blackticka	Steccherinum collabens	VU	1
Rotticka	Heterobasidion annosum		2
Gyttrad taggsvamp	Hericium cirrhatum		1
Granblodriska	Lactarius deterrimus		1
Svartriska	Lactarius necator		1
Svavelriska	Lactarius scrobiculatus		1
Spadskinn	Stereopsis vitellina	VU	3
Zontaggsvamp	Hydnellum conrescens		3
Gul taggsvamp	Hydnellum geogenium	NT	1
Dofttaggsvamp	Hydnellum suaveolens	NT	1
	Phellodon niger s.lat	NT	1
Grantaggsvamp	Phellodon violascens	NT	1
Fjällig taggsvamp s.str.	Sarcodon imbricatus s.str.		3
Busksvamp	Thelephora palmata		1
Bäckrundmossa	Rhizomnium punctatum		1
Bågpraktmossa	Plagiomnium medium		1
Mörk husmossa	Hylocomiastrum umbratum		2
Husmossa	Hylocomium splendens		1
Vedtrappmossa	Crossocalyx hellerianus	NT	1
Ängsfräken	Equisetum pratense		1
Trådfräken	Equisetum scirpoides		2
Finbräken	Cystopteris montana		5
Hultbräken	Phegopteris connectilis		1
Majbräken	Athyrium filix-femina		1

Gran	<i>Picea abies</i>		2
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>		1
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	VU	3
Tvåblad	<i>Neottia ovata</i>		1
Knapptåg	<i>Juncus conglomeratus</i>		1
Skogssäv	<i>Scirpus sylvaticus</i>		1
Ängskavle	<i>Alopecurus pratensis</i>		1
Mannagräs	<i>Glyceria fluitans</i>		1
Rörflen	<i>Phalaris arundinacea</i>		1
Svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>		2
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>		4
Smörblomma	<i>Ranunculus acris</i>		1
Gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>		2
Vit sötväppling	<i>Melilotus albus</i>		1
Häggmispel	<i>Amelanchier spicata</i>		1
Häckoxbär	<i>Cotoneaster lucidus</i>		1
Humleblomster	<i>Geum rivale</i>		1
Kal stenros	<i>Rosa canina</i>		1
Kanelros	<i>Rosa majalis</i>		1
Rönnspirea	<i>Sorbaria sorbifolia</i>		3
Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR	1
Skogsek	<i>Quercus robur</i>		2
Gråal	<i>Alnus incana</i>		2
Glasbjörk	<i>Betula pubescens</i>		1
Skogsviol	<i>Viola riviniana</i>		1
Vanlig sandviol	<i>Viola rupestris</i> subsp. <i>rupestris</i>	NT	1
Skuggviol	<i>Viola selkirkii</i>	NT	7
Midsommarblomster	<i>Geranium sylvaticum</i>		1
r	<i>Circaea alpina</i>		4
Dvärghäxört	<i>Epilobium montanum</i>		1
Bergdunört	<i>Acer platanoides</i>		3
Skogslönn	<i>Malva moschata</i>		1
Myskmalva	<i>Daphne mezereum</i>		1
Tibast	<i>Barbarea stricta</i>		1
Strandgyllen	<i>Rumex aquaticus</i>		1
Hästkräppa	<i>Lychnis flos-cuculi</i>		1
Gökblomster	<i>Silene dioica</i>		1
Rödblära	<i>Silene latifolia</i>		1
Vitblära	<i>Stellaria alsine</i>		1
Källarv	<i>Stellaria nemorum</i> subsp. <i>nemorum</i>		1
Nordlundarv	<i>Moneses uniflora</i>		1
Ögonpyrola	<i>Glechoma hederacea</i>		1
Jordreva	<i>Antennaria dioica</i>		2
Kattfot	<i>Carduus crispus</i>		1
Krustistel	<i>Cirsium heterophyllum</i>		4
Brudborste	<i>Hypochaeris maculata</i>	NT	2
Slätterfibbla	<i>Senecio viscosus</i>		1
Klibbkorsört			

Linnea	Linnaea borealis	1
Blåtry	Lonicera caerulea	5
Skogstry	Lonicera xylosteum	1
Kärrsilja	Peucedanum palustre	1

Mylia
Natur

Bengt.oldhammer@telia.com
070 334 33 82

Stenbergsvägen 79
794 92 Orsa